Incipit libellus sci pastoris. Incipit uisio prima quã

QVI ME nutriuit. uendidit herma.
dit me in urbe roma : cuidã feminę nõie
Rodae. Post multũ temporis eã cognoui : ę
et coepi qsi sororẽ amare. Quam cũ po
stea in flumine qui appellat tyberis : lauantẽ uidis
sẽ : porrexi ei manũ : et produxi eam : et bonã speci
ẽ ei considerãs : coepi in animo meo cogitare dicẽs.
Beatus eẽm si talem uxorẽ hrem : bonis moribȝ et op
tima specie. Cumq; h solũ cogitassẽ : & postea ue
nissẽ apud ciuitatẽ ostiorum : & gratularer iõibȝ cre
aturis dei : quod magne & ornatae & potentes eẽt.
ambulans obdormiui : & spirit me sustulit & tulit
me in altam uiã p quam homo amblare ñ poterat.
Erat enim rupibus : & scissuris delabentibȝ corosas.
Transiens g flum illud : ueni i locis mollibus : & posui
genua mea & coepi orare dñm : & confiteri mea
pecca. Me aũt orante apertum ẽ caelũ & uideo fe
minã illã quã desiderauam salutantẽ me decelis
dicentẽ. aue herma. Respiciens aũt eã dixi ei. dñã

quid ibi facis? Que respondit mihi. Susum sublata sum ut tua pecca redarguam apud dominum. Dico ego ei. Tu quo me accusas? Et ait mihi: ego non sed audi sermones meos quos incipio tibi dicere. Deus qui habitat in caelis: et fecit ex nihilo ut essent omnia: abundare et crescere propter sanctam ecclesiam suam: irascor tibi quoniam peccasti in me. Respondens autem dixi ei. In te quo modo peccavi: aut quando tibi impudicum verbum locutus sum? Non semper te verecundatus sum quasi sororem.

Quid in me mentiris haec iniqua et inmunda? Illa autem ridens dixit mihi in corde tuo ascendit concupiscentia iniqua: aut non tibi videtur homini iusto: iniqua res esse si ascenderit in corde eius iniqua concupiscentia? peccatum est et magnum. Dicebas mihi vir iustus iusta cogitat. Quando autem iusta cogitat: ipse se corrigit. et gratia eius in caelis erit. et propitium habebit dominum in omni negotio suo. Qui autem iniqua cogitant in cordibus suis: mortem et captivitatem sibi adquirent. Maxime illi qui saeculum hoc sibi vindicant: et luxoriantes in di

diuitijs. suis gloriam uenturam neglegent. Nō resistens hisdem luxorijs aīę suaę. non habentēs spem uitę. ipi enim dese & deuita sua desperāt. tu autem ora ad dnm. & dimitt& tibi pecā tua & totius domus tuae & oium scoꝝ. Et cum loquuta fuiss& uerba ista clusi sunt caeli. & ego totū in timore eram tremēs & tristis. Dicebā autem in corde meo. Si hoc pccm m̄ adscribr quomodo possum saluari? aut quōdo. dnm deū propitiare mihi pccis possū meis? aut quibus uerbis eū rogare ut mihi propitietur in his q̄ cogitaui? Et me hoc disputantē incorde meo. uideo contra me cathedram candidam de lanis niueis fcām magnā. & ueniens quedam femiā senior. inueste limpida hns librum inmanib;. et sedens sola. salutauit me dicens. Aue herma. & ego tristis & plorans dixi ei. Aue domina. Et dixit m̄. Quid tristis es tu? Longanimis & sine iracundia & oīa ridens? Q̄d sic uultu tristis es & non hylari? & ego dixi ei. A femina bona dicente mihi quod peccassem in ea.

Et illa dixit mihi. Nequaquam super seruum domini:
hoc negotium: sed forte in corde tuo ascendit de
ipsa. Est quidem seruus dei cogitatio peccatum afferens.
Iniqua autem cogitatio & timida in omni casto spiritu
& probato. si desiderauerit opus iniquum et maxime
tu qui abstines ab omni desiderio iniquo: & totius
simplicitatis & innocentiae magne. Sed non propter
hoc irascitur tibi deus: sed ut domum tuam quae
inique egit ante dominum & in uobis parentibus suis cor
rrigas. Tu autem satis diligens filios tuos non mo
nebas domum tuam sed reliquisti eos ut multum cor
rumperentur. Propter hoc ergo irascitur tibi deus: sed
purgabit omnem iniquitatem suam quae ante facta
est in domo tua. Propter illorum autem peccata & ini
quitates tu corruptus es a secularibus actibus. Sed
in multa miseratione dominus misertus est tibi &
domui tuae: & conseruauit domum tuam. Sicut ei
faber ferrarius. molliens opus suum & quomodo
uoluerit perficiat eum. Ita & sermo iustus quotidi
anus conuincit omne iniquitatem. Non deficias

ergo monens filios tuos: Scio autem qđ iam peni
tentiam agebunt: ex omni corde tuo & scribentur
in libris uite scoꝝ. Et postq̄ loquuta ē haec uerba.
dix. m̄. uis audire me legētē? Et ego dixi & dn̄a
& ait mihi. Esto audiens. Audi laudes dei. Et cū
audissem magna & mirabilia: non potui ea ī mēte
habere. Omnia autem ūba terribilia que n̄ potest
homo portare. Nouissima autem uerba in mēte habui

E rant autem nobis consentanea & mansueta. Ecce
deus uirtutum: q oīa ūtute substentabili et sēsu
suo magno aedificas sctm & magno consilio ponēs
decorem creature suae: & fortissimo uero suo con
figens coelum & fundans terram sr̄ aquā & po
tenti uirtute aedificas scām ecclesiam suā quā
et bn̄dix. Ecce transferet caelos & & montes & col
les & maria: & omnia plana fient electis eius: ut
reddat eis p̄missionē q̄ promisit cum multa gl̄ia
& gaudium si seruauerint legitima dei sui quae
acceperunt cū mag̃ fide. Cū g° finisset legens: &
se leuasset de chathedra uenerunt quatuor iuuenes

& tulerunt chathedrā & ierunt ad orientē ·
Vocans autē me: tetigit pectus meum: & ait m̄
placuit tibi lectio mea: & ego dixi · Haec nouis
sima m̄ placent: priora autem dura & difficil
lima & ait m̄ · haec nouissima iustis: priora autē
gentib; & qui p̄uaricatores sunt · Cū aut loque
retur m̄: duo qdā uiri paruerunt & sustulert
eā manib; suis: & ierunt · ubi & cathedra ad orie
tē · Hilaris enim ibat · & cum iret dix mihi uiri
tr age · Explicit visio prima · Incipit secunda ·
VM apud regionem cumanoꝝ iter facerem: eo
tempore quo an̄ fuerā: ambulans: memoratus
sū prioris uisionis: & iterū tulit me spiritus: & dux
in eo loco ubi et an̄ · Veniens ergo ad illud locū:
posui genua & coepi orare deū & laudare nom
eius qm̄ dignū me dux: & nota m̄ fecit pecca
mea priora · Et cū surrexissē ab orone: uideo
contra me illam seniorē quam uiderā ambulātē
et librū legentē & ait m̄: potes haec electis dī
nuntiare? Et ego dixi ei · Haec tanta memor eē

non possū. Sed da m̄ ipsū librū ut scribā m̄ illū
Accipiens aūt librū in uno loco sedi & scripsi oīa
per ordinē. Non autem inueniebā per syllabas de
clinare ipsam scripturā. Et cū finisse omnē scrip
turā eiusdē libri. subito ide liber a nescio q̄ rapt͛
est de manib; meis. Post quīdecī aūt dies cū ieiu
narem et multū dn̄m orarē demostrata ē m̄ no
titia ipsius scripturę. Erant aūt scripta haec.
Semen tuū herma deliqt in dn̄o: & blasfemau͛ut
dn̄m: & tradiderunt parentes suos in neqtia
magna. Et audierunt traditores parentū & tra
dentes eos nihil sibi profuerunt: sed super ad
diderunt pc̄cis luxorias: & compositiones iniq
tatū: & sic complete sunt iniquitates ipsorum.
sed increpa his sermonibus filios tuos oēs & uxo
rē tuā quae incipit soror tua esse. & non absti
nec lingua in qua neqter agit. Audiens enim
haec ūba euadet & habit misericordiā post istā
increpationē tuā: & hoꝝ s͛monū que mihi mā
dauit dn̄s. ut tibi manifestent͛ quando dimittū
ē

eis oīa pccā quae ante peccauerunt. Et omnibus
quidem dimissio erit qui peccauerunt usq; in huc
diē: si ex omni corde poenitentiā egerit & tulerint
de cordibus suis dubietatē. Iurauit enim dominus
p gloriā suā super electos suos quod si sup statuta die
adhuc pecc͞m fuerit non habere eos salutē. Poenitē
tia autē iustorum habet finem. Completi sunt dies
poenitentiae oib; scis. Nam & gentib; poenitentia est
usq; ad nouissimū diē. Dic ḡo ꝑorib; ecclie ut cor
rigant uias suas ad iustitiam: ut recipiāt plenā p
missionē cū magna gl͞ia perseuerātes opantes iusti
tiā. Et non in quibusdam dubios ēē ut fiat iter ue
trum cū angelis scis. Beati uos qui perseueratis i
tribulatiōe quae superuenit magna & qui non negēt
uitā suam. Iurauit enim dn͞s per filiū suum: eos
qui negauerunt dn͞m suū desꝑatos haberi a uita
sua: qui nunc incipiunt negare in diebus superue
nientibus. Nam his qui primū negauerunt ppter
pi multam mīam suam ꝑpitiab̄r. Tu autem ne me
mor sis malitiae filioꝝ tuoꝝ: & dimittas sororem

tiam ut purgentur a peccatis suis. Corripiantur autem
correptione iusta: si tu memor non fueris malorum il
lorum: malitia autem memoriae mortem operatur aeter
nam. Tu autem multas tribulationes habuisti proprias
propter praeuaricationes domus tuae: quoniam non tibi pertinuit
de ipsis: sed recogitasti: et in negotiis tuis nequissimis
circuisti et te inuoluisti sed saluaberis eo quod non
recessisti a deo uiuo. Nam simplicitas et multa absti
nentia tua haec saluauerunt te: et si perseueraueris:
tu et omnes saluabuntur qui eadem agunt: et ambulant
sine malitia cum simplicitate. Tales enim uincent om
nem nequitiam et permanent in uitam aeternam. Beati omnes
qui operantur iustitiam non peribunt usque in saeculum. Dicis autem
maximo. Ecce tribulatio superuenit tibi si placuerit
tibi iterum negare. Iuxta est dominus his qui conuertuntur
ad ipsum. Quemadmodum scriptum est: in heldat et mo
dat qui prophetauerunt ad populum in deserto. Reuela
tum est autem mihi fratres dormienti: a iuuene speciosos dicen
te mihi. Illam seniorem a qua librum accepisti quam putas esse?
Et ego dixi sybilla: erras ait mihi: non est sibylla: et ego

dixi. Quis ergo est? et ait mihi. Ecclesia est. Et dixi ei quare senior? Et ait mihi. Quoniam prior omnium creata est: propterea senior est: eo quod propter ipsam saeculum creatum est. Postea iterum visionem vidi in domo mea. Venit illa senior et interrogavit me si librum dedissem presbyteris ecclesiae. & cum negassem me eis dedisse. Ait mihi. Bene fecisti. Habeo enim me aliqua verba addere. Cum ergo omnia verba finiero per te nota fient electis. Et scribe duos libros: unum mittes clementi, quem scriptum mittet in alias civitates. Illi autem ut supradictum est monebant viduas & orphanos. tu autem leges ea in ista civitate cum senioribus & maioribus natu ecclesiae.

EXPLICIT VISIO. II. INCIPIT TERTIA

VISIO quam vidi fratres. talis est. Cum ieiunassem frequenter & rogassem deum: ut mihi revelaret de visionem quam repromiserat mihi per illam seniorem. Ipsa nocte paruit mihi illa senior & ait mihi. Quia sic

pseueras in orone & ita argutus es ad cognoscenda
oia : ueni in agrū ubi manes . & circa horam quin
tā apparebo t & ostendam tibi quae oportet te
uidē . Interrogaui eam dicens dna in quo loco ag.
Et ait mihi . Ubi tu uis : et elegi locum bonū semo
tū & ante quam dicerē ei de loco . Ait m . Venio
ibi ubi uis . Cū g uenissē fres i loco agri illius .
hora oportuna sic pmiserat me uenturum : uidi
scannū positū eburneū & supra scamnū ceruical
cal lineū & supra scamnū sparsū carbasinū . Et cū
uidissē haec ita posita . & nullū ibidē psentem
stuporat fcus sum : & tremor me huit solū . & ca
pilli mei steterunt . & frigidus fcus sum . & cū
apud me reuersus fuissē & memoratus grē dei .
Confirmatus sū . & posui genua mea . & coepi ite
rū confiteri deo pcca mea & cū tetigissꝫ me il
la senior : ait m . Silentiū habe & ppccis tuis no
li interrogare : interroga aūt de iustitia aut ac
ccipias partē ex ea in domo tua : & leuauit me
manu sua : & duxit me ad scamnū . & ait iuue

nibus. Ite aedificate: & cum recessissent iuuenes
solis nobis derelictis. Ait mihi. Sede hic: et ego di
xi ei dimitte seniores primo sedere & ait mihi: Quod tibi
dico fac: & sede hic. Volente autem me sedere in
parte dextra: non permisit me: sed manu sua an
nuit mihi: ut in parte sinistra sederem. Disputante autem
me & triste quoniam non permisisset me in parte dextra
sedere. Ait mihi: tristaris quoniam in parte dextra non sedisti
Aliorum locus est: eorum qui iam placuerunt deo: & passi
sunt pro nomine eius. Tibi autem multa restant: ut cum ipsis
sedeas: sed quomodo manes in simplicitate tua per
mane: & sedebis cum eis tu & omnes quicumque fecerint
quod illi fecerunt & passi fuerint ea quae passi sunt.
Et dixi ei: domina uolebam scire quae passi sunt: Et
ait mihi. Audi nunc flagella: carceres: tristitias magnas
cruces bestias: propter nomen dei: ideo ipsorum est pars
dextra sanctificationis. & qui ita passi fuerint. Cae
terorum autem pars sinistra est: utrorumque autem
una donatio est: & una promissio. Illi autem soli ad
dextra sedent: & habent gloriam quendam. Si

perseueras in oratione et ita argutus es ad cognoscenda
omnia: ueni in agrum ubi manes. et circa horam quin
tam apparebo tibi et ostendam tibi quae oportet te
uidere. Interrogaui eam dicens domina in quo loco agri?
Et ait mihi. Ubi tu uis: et elegi locum bonum semo
tum et antequam dicerem ei de loco. Ait mihi. Uenio
ibi ubi uis. Cum ergo uenissem fratres in loco agri illius:
hora oportuna sic promiseram me uenturum: uidi
scannum positum eburneum et supra scamnum cerui
cal lineum et supra scamnum sparsum carbasinum. Et cum
uidissem haec ita posita. et nullum ibidem praesentem
stuporatus factus sum: et tremor me habuit solum. et ca
pilli mei steterunt. et frigidus factus sum. et cum
apud me reuersus fuissem et memoratus gloriae dei.
Confirmatus sum. et posui genua mea. et coepi ite
rum confiteri deo peccata mea et cum tetigisset me il
la senior: ait mihi. Silentium habe et pro peccatis tuis no
li interrogare: interroga autem de iustitia aut ac
cipias partem ex ea in domo tua: et leuauit me
manu sua: et duxit me ad scamnum. et ait iuue

nibus. Ite aedificate: & cum recessissent iuuenes solis nobis derelictis. Ait mihi. Sede hic: et ego dixi ei dimitte seniore primo sedere. & ait mihi: Quod tibi dico fac: & sede hic. Volente autem me sedere in parte dextra: non permisit me: sed manu sua annuit mihi: ut in parte sinistra sederem. Disputante autem me & triste quoniam non permisisset me in parte dextra sedere. Ait mihi: tristaris quoniam in parte dextra non sedisti. Aliorum locus est: eorum qui iam placuerunt deo: & passi sunt pro nomine eius. Tibi autem multa restant: ut cum ipsis sedeas: sed quomodo manes in simplicitate tua permane: & sedebis cum eis tu & omnes quicumque fecerint quod illi fecerunt & passi fuerint ea quae passi sunt. Et dixi ei: domina uolebam scire quae passi sunt: Et ait mihi. Audi nunc flagella: carceres: tristitias magnas cruces bestias: propter nomen dei: ideo ipsorum est pars dextra sanctificationis. & qui ita passi fuerint. Caeterorum autem pars sinistra est: utrorumque autem una donatio est: & una promissio. Illi autem soli ad dextra sedent: & habent gloriam quendam. Si

aut & tu desideras sede cum ipsis: reliquie tuae
satis sunt: multa ergo te a reliquis tuis. & omnes q
non sunt dubii mundabunt ab omnibus peccatis hac die.
Haec igitur dicens volebat recede. Cadens aut ad
pedes eius rogavi illum per dominum adiurans: ut mihi
ostenderet quam promiserat visionem. Illa aut ac
cipiens manum meam. Levavit me in scamnum & fecit
me in parte sinistra sedere: & ipsa in parte dextra
et levans virga longa ait mihi. Vides magnam rem? Dico
ei nihil video. Illa aut dixit mihi. Ecce non vides con
tra te turrem magnam quae aedificatur supra aquam
lapidibus quadratis candidis? In quadro aut ae
dificabatur ipsa turris a sex viris qui venerunt cum
ipsa. Alia aut multitudo virorum transferebant lapi
des: quidam ex altitudine fundamentorum: quidam ex ipsa
terra: & tradebant sex viris. quos cum acciperent ae
dificabant. Illos qui de fundamentis eruebantur omnes
sic ponebant in eadem fabrica: apti enim erant & pa
res eadem iuncture: cum aliis similibus lapidibus: &
ita iungebantur alter ad alterum: ut nullo eorum iunctura

parere. Parebat aūt edificatio turris quasi ex uno lapide edificata. Alij autem lapides qui erat subla lati a terra: quidā eo℞ reprobabant͂. quidā in edificio ponebant͂ alij concidebāt͂: & longe proiciebant͂ a turre. Alij autem iacebāt: & de eis in eadē frabrica non utebant͂. Erant aūt ex eis scabiosi & scissuras hntes. Alij minimi ac modici effci & alij albi & rotundi q nō erāt apti in fabrica. Videbam autē & alios lapides piectos lōge a tre & uenientes in uia & non pseuerantes in uia sed uolutantes in alia uia. Alios autē in igne cadentes iuxta aquā & non sufficiētes uolutari in aqua & maxime uolentē uenire ad aquā.

Ostendens autē m̄ haec. Voluit currens recedere. dico ei. domina quid m̄ pdest haec uidēti & nō cognoscenti que sint res iste? Respondens aūt dixit m̄: exqsitissimus homo es uolens cognoscere ea que ad turrem pertinēt: Et ego dixi etiam dn̄a ut frībus meis nuntiē: & audientes cognoscāt dn̄m in multa gl͂ia: & laetitia: Et illa dix̄ mihi

Audient quidem multi: sed quidam eorum audientes
exultabunt & quidam plorabunt. Sed & isti si
audierint: & poenitentiam egerint et ipsi exul
tabunt. Audi ergo & parabolas huius turris.
quos reuelo tibi & numquam me fatiges de hisdem.
Reuelationes autem iste finem habent quoniam completae sunt.
Non autem relinquetur reuelatio quae postulata
est fuerit uacua. Turris enim quam uides quae aedifi
catur ego sum ecclesia quae parui tibi modo: & antea
Quid ergo nunc uis interrogare de turre: & reuelo
tibi ut gaudeas cum scis: & dixi ei: domina: quia semel
dignum me fecisti ut omnia mihi reueles: reuela. Il
la autem dixit mihi. Quicquid poterit tibi reuelari re
uelabitur. tantum cor tuum apud deum sit. et non
dubius sis in his quae uideris. Et ego interro
gaui eam. Quare turris supra aqua fabricatur.
et illa ait mihi: dixi tibi iam & primo: & tu queris
diligenter. Ergo requirens inuenis ueritatem.
propter quid turris supra aqua fabricatur. Audi i
quit. Quoniam uita uestra per aquam saluata est & saluabi

A udient quidem multi: sed quidam eorum audientes
exultabunt & quidam plorabunt. Sed & isti si
audierint: & poenitentiam egerint et ipsi exul
tabunt. Audi ergo & parabolas huius turris:
quos reuelo tibi & nunquam me fatiges de hisdem.
Reuelationes autem iste finem habent quoniam complete sunt.
N on autem relinquetur reuelatio quae postulata
est fuerit uacua. Turris enim quam uides quae aedifi
catur ego sum ecclesia que parui tibi mihi: & antea.
Q uid ergo nunc uis interrogare de turre: & reuelo
tibi ut gaudeas cum scis: & dixi ei: domina: quia semel
dignum me fecisti ut omnia mihi reueles: reuela. Il
la autem dixit mihi. Quicquid poterit tibi reuelari re
uelabitur. tantum cor tuum apud deum sit. et non
dubius sis in his quae uideris. Et ego interro
gaui eam. Quare turris supra aqua fabricatur.
et illa ait mihi: dixi tibi iam & primo: & tu queris
diligenter. Ergo requirens inuenis ueritatem.
Propter quid turris supra aqua fabricatur. Audi in
quit. Quoniam uita uestra per aquam saluata est & saluabitur

Fundata ē enim turris uerbo omnipotentis & glori
osi nominis & inuisibilis uirtutis domini. Et res
pondens ei dixi dn̄a magne & mirabilit habet se
res haec. Sex autem uiri illi: qui edificabant.
qui sunt isti? Et illa dix mi isti scī angeli: q primo
creati sunt: quibus tradidit dn̄s omnē creaturā
suam incrementare & sup aedificare & dn̄aetoti
creaturae. Per istos ergo finietur edificatio turris.
et ego dixi. Illi qui transferebāt lapides q erāt?
Illa aūt dix mi. Et isti scī sunt angeli dei. Illi enim
sex pcessores eoꝝ sunt. Finietur ergo edificatio t
ris: & omnes simul exultabunt incircuitu turris &
laudabunt deū qm̄ cōpleta est edificatio turris. In
terrogaui eā dicens dn̄a. uellē scire lapidū illoꝝ
exitū & uirtutē illoꝝ qualis est. Et respōdens
ait mi. Non quia tu dignitosior es supomnes ut t
reueletur alij enim priores tui sunt: & meliores
te: quibꝫ debebūt reuelari uisiones iste. Sed ut
laudaretur nomen dei tibi reuelata sunt: & reue
labunt pp eos qui dubij sunt. qui disputant icor

dibii

dibꝫ suis sciuere haec ita sunt aut non: de eis qm̄ h
oĩa uera sunt: & nihil extra ueritatē est: sed oĩa
fortia & firma & fundata sunt. Audi nc̄ de lapi
dibus: qui uadunt in edificationem. Et q̄dē lapides
albi: & pares in coniunctione sua isti sunt apostoli
& episcopi & magistri & ministri q ambulauer̄t in
castitate & sanctitate dei: quidam dormiētes & q
dā adhuc uiuētes: & semꝑ sibi consentiētes & se
cū pacē hn̄tes: & alterno audientes: ꝓpea in ae
dificatione turris pares sunt iniuncturis suis. Et
dixi ei. Qui aūt deꝓfundo leuati sunt. & positi in
edificatiōē & conueniunt iniuncturis eoꝝ cū alijs
lapidibus qui ex edificatione erunt q sunt: & illa
dixit m̄. Isti sunt qui patiunt̄ propter nomen dn̄i
& dixi ei. Alij aūt lapides: qui de terra ꝑlati sunt
uolo scire qui sunt dn̄a. Et illa ait m̄. Illi q̄dē q
in aedificatione uadunt non dolati: istos domin̄
ꝓbauit: qm̄ ambulauer̄t in scītate an̄ dominum:
et correxerunt in se mandata eius: & dixi ei. Qui
aūt adducti & positi in aedificatione: qui sunt.

Illa aut̄ dixit m̄ isti non sunt in fide: & fideles.
monentur autē ab angelis in bonis f̄cis: qm̄ inuē
ta est in eis malitia & dixi. Qui aut̄ rep̄babantur
& proiciebant̄ q̄ sūt. & ait m̄. Isti sūt q̄ delinque
bant: & poenitētiā facere uolebant. nō propter
hī non longe proiecti sunt a turre: quoniā utiles
erant: in aedificatione si poenitentiā egerint.
Si igr̄ coeperint poenitentiam agere & egerint
fortes erunt in fidem si ueram poenitentiam gesserit
cum adhuc turris aedificatur. Si autem turris p̄
aedificata fuerit: non habebunt locū & inutiles
erant: solū tam hoc hēbunt qm̄ iuxta turrē iace
bunt. Concisos aut̄ & longe proiectos a turre uis
scire? Isti sunt filij iniquitatis. crediderunt aut̄
subdole: oīs malitia non recessit ab eis: propte
rea non habebunt salutem: qm̄ n̄ sunt utiles in e
dificatione propter malitiam suam. Ideo concisi
& longe proiecti sunt propter iracundiā domini
qm̄ exacerbauerunt eum. Caeteros uero quos ui
disti multos iacentes positos in edificatiōe n̄ ire.

Isti aliquanto scabiosi erant q cognouerunt ueritatē
& non pmanserunt in eam: & dixi ei. Qui autem
scissuras habebant qui erant? & ait m. Isti sūt
q aduersum se diuisione habebant: & nō erāt
secum pacifici in personam hntes pacē. Recedē
tes aūt a se malitia eoꝝ in cordibus eoꝝ pseuera
bat. Ipē ergo scissurae erant que erāt in lapidib;
ill. Illi autē lapides qui breues & minimi erāt.
Isti sunt qui crediderant quidē & maiorē partē
hnt iustitiae. Aliquantam autē partem hnt ini
qtatis: propterea breues & non consumati sunt.
Et ego dixi. Albi ergo & rotundi: & qui non ae
quantur in aedificatione qui sunt dn̄a? Et illa
dix m. Usq; quo non sentis sed semp interrogas
& nihil intellegis? Isti sunt qui habent quidē
fidē & habent diuitias huius seculi. qn fit tri
bulatio pp diuitias suas: & pp negotiationes suas.
negant deum suū. Et respondens dixi ei. dn̄a
quando ergo utiles erunt in aedificatione? Et
illa dix m. Quando circumcisa fuerit substātia

eorum quae confortat eos tunc utiles erunt deo: sicut
lapis rotundus nisi precisus fuerit: & amittat aliquid
de se non poterit quadratus fieri. Sic & diuites scli
huius nisi p̄cisa fuerit eorum substantia non poterūt
dn̄o utiles fieri. Att autem ipso primo intellege
qn̄ diuiseras inutilis eras. nn̄ autē utilis est & pde
rit uitae tuae. Vtiles estote deo: & tu aūt utilis
de ipsis lapidibus eris. Alios autem lapides quos ui
disti. Longe a turre proiectos & cadentes in uia &
uoluentes se de uia in aliam uiam. Isti sunt credē
tes quidem p dubietatē suam dimittunt uiam suā
ueram sperantes se meliorem uiam inuenire: &
falluntur in miserijs suis ambulantes in uijs p̄uis ē
Q bus aūt cadent in igne & ardent: isti sunt qui p̄
uaricāt a deo uiuo: & nunq̄ ascendit illis in cor
de poeniteri pp concupiscentiā libidinū suarum &
malitias quas opantur. Et ego dixi. Alij aūt lapi
des cadentes iuxta aquam & qui non poterant uo
lui in aquam dic m̄ q erant. Illa aūt dix mihi.
Isti sunt qui uerbo audierunt: & uolentes baptiza

ri innoīe domini quando uenit illis in mēte castitas ueritatis poenitent̄ : & ambulant iterum post concupiscentias iniqtatis suae . Finit ergo ea quae referebat : de turri & iter̄ īterrogaui illam si omīs lapides isti ascendentes : & non apti in turre . si est illis ponitentia & habebunt locū in turre hanc : & ait mihi : habent quidem poenitentiā . sed in ista turre nō possunt cōuenire : in alio aut̄ loco poterūt conuenire m̄lto minore & hoc postquā : & hoc postq̄ tormentis adflicti fuerint : & cōplebunt dies pccoꝝ suoꝝ & ideo transferent̄ . Qm̄ receperunt uerbum iustum : & tc̄ contingit eis transferri de torm̄tis suis pp opa quae opati sunt mala . Si autem non ascenderit in corde eoꝝ n̄ saluabuntur propter durū cor eoꝝ . Et cū pausasse : interrogans eam de omnibus his : dix̄ mihi . Vis aliud uid̄e . & ego aliqd desiderans . feūs sū uultu meo gaudēs . Illa itaq; respiciens ait m̄ . Vides septem feminas in circuitu turris . Et dixi ei uideo dn̄a : & ait m̄ turris hanc ab istis portatur iuxta dispositionē dn̄i . Audi ergo opas eaꝝ . Prima

quidē ipaꝝ que tenet manus: fides uocatur: p hāc
saluantur electi dei. Alia autē que pcincta est &
uiriliter agit: abstinentia uocatur: haec filia ē
fidei: qcunq; sequutus fuerit illā btūs erit in ui
ta sua: qm̄ oīum maloꝝ opum euadet: credēs qm̄
euadet abeadē concupiscentia iniqua & heredi
tabit uitā eternā. Et dixi ei. Illae aliꝫ quae sunt
dn̄a? & ait m̄. filie suae alterutro dn̄ā sunt: uo
cantur enī una simplicitas: alia disciplina: alia ī
nocentia: alia castitas: & alia claritas. Quando ḡ
opas matris eaꝝ seruaueris: omnes poteris uidē.
Dixi itaq; ei. Volebam cognoscere domina qs eaꝝ
quam uirtutē habet. Et ait m̄. Audi ūtutes abalte
rutro: uirtutes ipaꝝ quas hn̄t tenent abalteruto.
& sequentur alterutro sicut natae sunt. De fide
ḡ nascitur abstinentia. de abstinentia simplicitā.
de simplicitate innocentia: de innocentia casti
tas. de castitate disciplina: de disciplina caritās.
harum ḡ opera: casta scā: & diuina sunt. Quis
quis ḡ seruierit istis & potuerit tenē opa eaꝝ

in turre habebit hĩtatione̅ cum scis [illegible] . Cu̅ aute̅
interrogassem ea de temporib; Illa exclamau̅ uo
ce magna dicens. Insensibilis homo n̄ uides turre̅
adhuc aedificari usq; du̅ compleatur turris quae
fabricatur habebunt fine̅ : sed cito p aedificabit
Iam noli me interrogare aliquid : sufficiat̃ co̅moni
tio haec & scis & renouatio sp̄us ur̄i : sed no̅ tibi
soli reuelata sunt ista : sed ut oi̅b; nuntietis illa
post dies tres intelligere te oportet. Primo quide̅
mando tibi uerba haec : quae incipio tibi dicere.
Loquere ea omnia in auribus scor̄ : ut audientes
ea : & facientes mundentur a neqtijs suis : & tu cu̅
ipsis. Audite me filij : ego uos enutriui in multa
simplicicitate & innocentia & castitate propter
mi̅am dn̄i : eius qui desuper stillauit iustitia̅ suu̅
ut iustificemini & sc̄ificemini ab omni nequitia &
ab oi̅ uacatioe̅ : uos aute̅ recedite a nequitijs ur̄is.
Nunc ergo audite me & pacem habete in uob ipis
& uisitate alterutro . & suscipite alterutro : & no
lite soli quae a deo creata sunt accipe in frunite

sed date etiam eis qui de habent. Qui autē a multis
escis imbecillitatē corporis adquirunt. & fatigant car
nē suam: & qui non habet escam fatigatur caro eius:
eo qd̄ sufficienter non habeat escam. & corrumpr̄
caro eorꝝ. Haec ꝗ intempantia nocens est eis qui abū
dant & non porrigent eis qui de habent. Videte ergo
iudiciū uenturꝝ qui autem plus habetis querite esu
rientes usq; quo turris non est completa. Postea autē
cum completa fuerit turris: uelle habetis benefacē.
& non habebitis locum. Videte ergo uos q luxuria
mini in diuitiis uris: ne forte suspirent q egēt. & sus
pirium eorum ascendat ad dominū: & excludamini
cum oib; diuitiis uris foris portam turris. Modo ergo
dico prioribus ecclesię & his qui primas sessiones
amant: nolite esse similes maleficis: malefici autē
maleficia sua in thecis suis portant. Vos autem ma
la ura & actus in cordibus uris inserta hētis & non
uultis purgare corda ura & tempare ura sapiētia
in unū & in corde puro nro. ut habeatis misericor
diam a rege magno. Videte ergo filij ne forte dis

hae dissensiones ure deserant uitam uram: quomo
do uos uultis corripe electos dei ipi non hentes di
sciplinam. Corripite ergo alterutro & pace habete
inuobis: ut et ego ante prem hylaris adstans. rone
prouobis omnibus reddam dno uestro. Quando
aut cessauit loquens mecum: uenerunt sex uiri q
aedificabant turrem: & tulerunt eam inea & alij
quattuor tulerunt scamnum: & tulerunt eam in
turre. hoz psonam non uidi: qm auersi erant. Eu
te autem illam interrogabam ut mihi reuelaret: de
tribus personis inquibus m paruit. Quae respondes
dix m. De his postea debes me interrogare ut tibi re
ueletur. Visa enim m est fres: prima qde uisione a
notina satis senior: & sup cathedra sedens. Alia aut
uisione faciem iuuenis habebat. carne aute & capil
los senioris: & stans loquebatur mihi. hylarior aut
erat quam ante. Tertia aut uisione: uisa est m tota
iuuenis & formosa specie: solum aut capillos senio
ris habebat: hilaris aut in fine erat: & sup scam
num sedens: propter h satis tristis eram ut cogs

cerē uisionem istam · Video itaq; seniorē ipa in ui
sione dicentē m̄ · Omnis interrogatio humilitatē
opus habet · Crede ergo & accipies quod queris ad
dominū: Ieiunaui una die: & ipa nocte uisus ē
iuuenis & ait m̄ · Qm̄ tu sub manu petiturus es ui
siones in p̄ce · Vide ne satis petens noceas carnem
tuam: sufficiunt tibi uisiones istae: ne putes for
tiores uisiones his quibus uidisti uidē · Respondens
autē dixi ei: dn̄e h̄ solum quero de tribus formis
p̄dc̄e senioris ut uisio p̄fecta fiat · Respondens au
tem dixit m̄ · Quamdiu insensati estis: nā & du
bietates uestre ipse uos insensatos faciunt: & quod
non habeatis cor u̅rm paratū ad dominū · Respon
dens dixi illi · A te autē domine diligentius ea co
gnoscere debemus · audi inquit de formis quibꝰ
interrogas · Prima quidē uisione: propter quid
senior t̄ apparuit in cathedra sedens: qm̄ sp̄u seni
or: & fatigatus & non habens uirtutē a luxuriis
u̅ris & dubietatibꝫ · Sicut aut̄ seniores non habē
tes spē renouari: nihil aliud sperant ni dormi

tione propria sic & uos fatigati a secularib; actib;
tradidistis uos anxietatib; : & non proiecistis sol
licitudine uestrā in dūm : sed obtusus est sensus
ur̄ & ueteris facti estis in cogitationib; uris : & di
xi ei propter quid ergo in cathedra sederat uo
lo cognoscere dne : qui dx̄ mihi : quoniā omnis
egrotans in cathedra sedet propter egritudinem
suā ut contineatur imbecillitas corporis eius habes
formā uisionis prime · In scda autē uisione uidis
ti eam stantem & faciem iuuenē habentē & hila
ris magisquam ante · & corpus & capillos senio
ris & hanc ergo similitudinē audi · Quando ali
quis senior desperat de se propter imbecillitatē
& mendicitatē suā : nihil aliud expectat nisi diē
nouissimum uite suae · Aut si postea subito ei
relinquatur hereditas : & audiens surrexerit &
gaudes affcus induit se fortitudinē & nō iā ia
cens sed stans renouabatur in spū · quod iam cor
ruptum erat a prioribus suis defectionib; : & non
iam sedit sed uiriliter agens · Sic & uos au

dictes hanc uisionē quā uob dns reuelauit qm
misertus est sup uos dns & renouau spiritum. &
deposuit langores urōs & accessit uobis fortitudo &
potestas & potentes effecti estis in fidē. Et uidens
dominus fortitudinem uestram gauisus est: & pp
terea nuntiauit uob fabricam turris. Et alia q̄dem
nuntiabit. si ex totis pcordys pacem habueritis in uob.
Tertia autem uisione: uidisti illam iuuenē & bonā
& hilarem: spetiosa facies sua. Sicut enim alicui
tristi uenerit nuntius bonus. statim obliuiscitur p̄
orem tristitiam & nihil aliud expectat nisi nū
tium quod audiuit: & fortis efficitur de caete
ro in bono & renouatur enī spiritus propter gau
dium quod accepit. Sic & uos renouationē acce
pistis spiritus urī uidentes haec bona Et quoniā
sup scamnū uidisti illam sedentē. fortis positio
quia quattuor habet pedes scamnus & fortis stat
Siquidem & saeculum per quattuor angulos conti
netur. Qui ergo pfecte poenitentiam egerint.
renouabunt: & fundati in toto corde suo poeni

tentiam agent· habes perfcē· omnē reuelationē·
numq̄ iam aliud queras. Si autem rogaueris reue
labit tibi.

Explicit visio tertia. Incipit QUARTA

VISIO quam uidi fr̄es: post dies uiginti prioris
diei usq; ad aduenientem diem ibam in agrū
per uia campana. de strata publica. sunt quasi sta
dia decē. Raro autem ambulatur ipse locus. Solus
autē ambulans rogabā dn̄m ut reuelationes & uisio
nes quae mihi ostendit p̄ scām ecclesiam suam for
tes faceret: & uidem poenitentiam seruoꝝ dei q̄
scandalizabantur ut laudaretur nomen eius glo
riosum: qm̄ dignū iudicauit ut ostenderet m̄ mira
bilia sua. Et laudante me: & grās ei agente: quasi
sonus uocis mihi respondit: & ait m̄ noli dubius
ēē. Ego autem mecum cogitare coepi dicens. Ego qd
heo dubius ēē ita fundatus a dn̄o: & quid uideri
tam gloriosas res & accessi modicū: & ecce uideo
puluerē quomodo in caelū ferebatur: & coepi dice

mecū putas animalia ueniunt & puluerē leuat.
Sic autē erat longe hoc a me quasi stadiū unum.
Cum fieret ergo amplior pulueris spissitudo sensi aliquid eē diuinū: modicū aūt eluxit sol: & ecce uideo magnam bestiam quasi aliquē coetum & ex ore eius locuste igneę exiebant. Erat autē bestia longior quasi pedum centum: & caput habens quasi laguenam. Vnde cum coepissem plorare & rogare dn̄m ut me liberaret a bestia: memoratus sum sermonis quem audieram. Noli dubius eē. Induens ergo me frēs fidē dn̄i: & in mētē habui eoꝝ magnoꝝ quae docuerat me & confirmatus tradidi me bestię. Sic aūt ueniebat bestia rugiens quasi posset ciuitatē exterminare. Veni igitur iuxta illa. At bestia uoluebat se in terra & nihil aliud faciebat: nisi lingua proferebat: & in totum non se mouebat: quam diu transiui illam. habebat autem ipā bestia sup caput colorē quatuor: nigrū & igneum siue sanguineū & aurosum & album. Quando autē transiuit me illa

bestia: & accessit quasi pedes triginta. Ecce obuia
m̄ uenit uirgo ornata q̄si de thalamo ꝓcedens: in
albis calciamentis & albis uestibus operta usq; ad
frontē: & mitta erat opertorium eius. habebat aūt
capillos albos. Cognoui ergo ex prioribꝫ uisionibꝫ
q̄m eccłia est: & hylaris effectus sum. Illa autem
salutauit me dicens. Aue homo: Et ego illam re
salutaui. Aue domina. illa respondens ait m̄. Nih:
Dico ei etiā domina. Talis bestia que poterat popu
los consumere: sed uirtute domini et miseratiōe
eius euasi ab ipsa. Bene inquit euasisti q̄m sollicitu
dinē tuam in dn̄m proiecisti: & cor tuū aꝑuisti apd
dn̄m: credens quia ꝑ nullum poteras saluari nisi
ꝑ magnū et gloriosum nomen: propter hoc dn̄s
destinau̅ angelum suum qui sup bestias est cui
nom̄ est tegri: & lusit os eius ne te consumeret.
Magnā tribulationem euasisti propter fidē tuā.
& quia talem bestiam uidens non fuisti dubius.
Vade ergo et refer electis dn̄i & dic illis quoniā
bestia hec forma est tribulationis magne.

Si ergo parauerítis uos & poenitentiã feceritis exto
to corde ũro ad dñm poteritis euadẽ illam si cor
uestrum fuerit mundum : & immaculatũ : & cae
tero͛ uitae ũre dies seruitae immaculati : proi
cite sollicitudines uestras in dñm : & ipe corrig&
eas. Credite dño quia omnes potest : & auertit
iracundiam suam a uobis. Vobis aũt qui dubi estĩ
mitt& flagella. Vae audientibus haec uerba & cõ
temnentibus ea : melius erat enim non nasci. Et in
terrogaui eam de quatuor coloribus quos hẽt sup
caput suũ. Illa autẽ respondens ait m̃. Iterũ exq̃rĩs
de talibus rebus. Dico ei etiam dña. nota fac mihi
quae sunt hec. Audi ait : nigredo saeculũ hoc ẽ
in quo habitatis : igneũ aũt ul̃ sanguineum : qm̃
debet seculum hoc p sanguinẽ & ignẽ pire. auro
sum autẽ uos estis qui euadetis saeculũ h. Quom̃
autem aute aur probatur p ignẽ & bonũ inuenit̃
sic & uos probamini in uobis. Qui ergo pseuerat &
igni probat̃ ab ipo purgabitur & quomodo aurũ
dimitt& sordẽ : sic & uos dimittitis omnẽ tristitiã

&an

& angustiā & purgamini & utiles eritis in fabrica turris. Album autem quod erat: mundus uēturus est in quo habitabunt electi dei: qm̄ mundi et sine macula erunt hi qui eliguntur a deo in uitam eternā. Tu ergo noli intermittē loquens in auribus scōꝝ habetis et formā tribulationis uenturae. Si autem & uos uolueritis nihil erit. In mente habete quę ante scripta sunt. Hec dices recessit & non uidi quo loco ijt: nebula autē fuit. & ego reuersus sum retro timens & sperans qm̄ bestia uenit:

Explicī̄t uisio. IIII. quā uidit de ecclesia. Incipiūt pastoris mandata duodecim.

CUM ORASSEM domi & consedissem sup̄ra lectum intrauit uir quidam facie dignitosa habitu pastorali: amictus pelle alba: peram gestans in umero & uirgam in manu. & salutauit me & ego resalutaui eū: ptinusq; consedit

iuxta me & ait mihi · Missus sum ab illo uenerabi
li nuntio ut habitem tecũ reliquos dies uitae tuae
P utaui enim ad temptandũ me uenisse · dico ei ·
T u autẽ quis es? Ego autem noui eum cui sum
traditus · Ait m̃ · Non cognoscis me? Non inquã ·
& dixit m̃ · Ego sum ille pastor cui traditus es ·
E t adhuc loquente eo figura eius mutata est ·
C umq; cognouissem esse eum eũ cui fueram tra
ditus · confusus sũ protinus · metusq; in mente in
trauit & totus sum moerore confectus · qđ sic
ei respondissẽ nequiter & inscienter · Et ait m̃
noli confundi sed uirtutem concipe animo in mã
datis meis que daturus sum t̃ · Missus sum enim
inquit ut quae uidisti superius oĩa t̃ rursus ostẽ
dam que illorum ꝑcipue sint uobis utilia ·
P rimo omnium mandata mea · & species & simili
tudines scribe · reliqua autem sicuti ostẽdero
tibi scribes ut subinde legendo facilius possis
custodire ea · Scripsi igitur mandata & simili
tudinẽ sicut precepit mihi · Quae audita sicu

stodieritis atq; in his ambulaueritis . & ea exercu
eritis mente pura . recipietis a dno quecu(m)q; polli
citus es uobis . Sin uero eis auditis . & egeritis poe
nitentiam : sed adhuc ad delicta ura adiecceritis .
a domio recipietis aduersa . haec oia sic scribere
m praecepit pastor ille nuntius poenitentiae .

MANDATUM . PRIMUM . PASTORIS .

PRIMO oium crede esse unum deum q oia cre
auit & consumauit & ex nihilo cuncta fecit .
ipse caput uniuersoru . solus inmensus qui nec
uerbis definiri nec mente concipi potest . huic
ergo crede & metue eum metuq; accepto tene
astinentiam ; haec custodi . & abicies a te omne
nequitiam omneq; indues uirtute aeqtatis &
uiues deo si custodieris hoc mandatum .

EXPLICIT RIMUM . INCIPIT MANADATU
SECUNDUM

AIT mihi simplicitatem tene: & innocens esto sicut
infantes qui ignorant nequitiã quae uitã pdit ho
minẽ. Ante omnia de nullo male opineris. neq; libẽ
ter audias eum qui absenti detrahit. Sin autem &
tu audiendo particeps eris huius. Si enim consense
ris detrahenti: & id quod de absente dictum fuerit
credideris: eris & tu ei similis: & contra frẽm tuum
perniciosus. & adstringeris pcco eiusdem detrahẽtis.
Malum enim est aliquem infamare & instabile daemo
nium nunq̃ in pace consistens: sed in discordia sem
per habitans. Abstine ergo te ab eo & eris semper
quietus inter omnes. Indue te autem tẽpantiam:
uerecundiã: modestiã: in qua nulla offensa est: nl
la nequitia sed cuncta plena atq; laeta exerce bo
nitatẽ: & de fructu laboꝝ tuoꝝ quos tibi tribuit
deus omi inopi praesta simpliciter: nihil dubitas
cui sit dandum: omnibus tribuae uniuersis enim
deus dari uult de suis donis. Accipientes ũ reddẽt
ronẽ deo: quare & ut quid acceperit. Quicunq; enĩ
acceperint coacti ut aliqua necessitate a crimine

innocentes erunt. Qui uero fallaciter acceperunt
rationē dabunt q. Ille autem qui dat innoxius erit.
C um enim hoc ministerū quod a dn̄o accipit simpli
citer apud deum gesta fuerit. Quicūq; ergo tam si
pliciter ministrat uiuit deo. Custodi itaq mandā
tum hoc sicut tibi dixi: in poenitentia tua & domꝰ
tuae cum simplicitate: & cor tuum sit mundum &
indeficiens apud deū

E XPLICIT MANDATVM. II. INCIPIT. III.

I ITERVM dicit mihi. Ama ueritatem: & omis
ueritas de ore tuo procedat: ut spiritus quem
dominus constituit in hoc corpore uerax apud cūc
tos homines inueniatur: atq; ita dn̄s honoretur qui
habitat supra te. Et quidem dominus uerax est in
omnibus uerbis suis: nullumq; apud eum mendaciū
est. Laedunt igitur eum quicumq; mentiuntur.
fraudatoresq; dn̄i esse incipiunt non reddentes ei
comendatum sibi spiritum sicut acceperūt. Acceper

enim spiritum sine aliquo mendacio. hunc si
mendacē reddiderunt rōnem dabunt. macula
uerunt etiam mandatum dnī & fci sunt frau
datores aduersus eum. Haec autem cum ego au
dissem: uehementissime fleui: qui cū me flentē
uideret ait. cur lacrimas profundis? & dixi.
Quoniam ignoro domine an possim salutē habē.
& ait mihi. Quare? & dixi. Nunq̄ intota uita
mea uerum loquutus sum sermonē: sed semper
cum omnibꝫ callide uixi & mendacium meum
prouero adfirmaui: nec quisq̄ mihi contradix
atn: sed fides hita est uerbis meis: quēadmodū
uiuere possim cum sic me gesserim? & ait m̄i. Tu
quidem uere & bene sentis: oportebat enim te sic
dei seruum cum ueritate ambulare. ne malā
conscientiam iungere adspiritum ueritatis: nec
ledere spiritum scūm atq; uerum & dixi. Nūquā
dnē id audiui: & ait mihi. Nunc audis custodi ea.
ut eam quae prius pperam egisti posterioribus
fcīs tuis inueritate approbatis. Illa quoq; pora

fidem consequantur. nam his in ueritate repertis & illa quasi uera comprobabuntur. si ex hoc tempore curaueris ut sermo tuus mendaciis careat. Et si amaueris ueritatem poteris perpetuam uitam tibi adquirere. Et quicumque huic precepto obtemperauerit. & abstinuerit se ab omni mendacio uiuet deo.

EXPLICIT MANDATUM III. INCIPIT MANDATUM IIII.

PRecipio tibi inquit. custodire castitatem. nec intret in cogitatione tua. aut mulieris alienę cupiditas. aut adulterii mentio. aut aliquid his simile uitium. Magnum enim delictum admitti si quid horum feceris. sed coniugis semper memor tuae. Carebis hoc peccatum quod si huiusmodi desideria in cor tuum penetrauerint. aut his similia grauiter peccabis. Talis concupiscentia seruo dei maximum delictum est. & quicumque rem tam scelestam admittit mortem sibi fabricat.

Vide ergo tu abstine te ab hac cogitatione. Nam ubi sanctitas habitat ibi nequitia. ibi nequitia non debet. nec cor hominis uiolare. Iustitiam obserua. Dico illi. permitte mihi domine ut te pauca interrogem.
Dic inquit. Si uxorem quis inquam habeat domine in dño fidelem: et eam postea adulteram dephendat: quero an peccet si cum illa uiuat. Et dixit mihi. Quam diu delicta illius ignorauerit non peccat. Si autem illius pccm cognouerit et mulier poenitentiã sui non egerit sed in eadẽ neqtia pseuerauerit: delinquet uir si cum ea uiuat et particeps conscientiae eius fiet. Quid ergo inquit faciat maritus si uxor in eodẽ uitio pseuerauerit.
Dimittat inquit illam et ipse contineat. Quod si dimissam illam aliam uxorẽ duxerit. et ipse adulterium cõmittit. Si autem inquã dñe postea quam ab eodẽ dimissa est mulier et gerit poenitẽtiã et ad maritum suum reuerti uoluerit non recipietur. Et dixit mihi. Si recepta non fuerit peccabit maritus et grandem in se delictum admittet

Omnis q poenitentiā delictoꝝ agit. recipi quidem cum uenia deb&: sed non ad singula. Seruo enim dei una poenitentiae uenia indulgetur. Ideo ergo maritus post diuortium uxoris. aliam non deb& ducere. ne poenitentiae occasionem mulieri auferat.

Haec res tam uiro quam mulieri comunis est. Adulterium autē non his tantum admit qui carnem suam inquinat: sed & ille qui similia hominibus huius seculi quos & aethnicos uocamus. facit & ipse adulter est. Ideo siquis in eiusmodi actibus permanebit: & poenitentiā non egerit: abstineb' a conuersatiōe eius. Sin autem & ipse in consortiū delictorum eius uenies. hac ex causa praecipitur & uiro & mulieri ut si diuortiū fecerint uterq; se intra se custodiant: quia poterit in eiusmodi fctis poenitentiam locum habere. Ego autem inquit non do occasionē ut eiusmodi actus ad effectū perueniat: sed ut desinat peccare qui usq; adhuc peccauit. Nam de prioribus delictis eius est qui mederi potest omnia. Ille qui hīt oīum reꝝ ptatem.

I terum dixi illi: qui me dominus dignum habuit
cum quo semp habitares. paucaꝝ interrogationē
mihi etiam nunc presta patientiā quia nihil in
telligo. & qm̄ cor mihi a precedentibꝫ actibū mei
excaecatum est prudentia me indue sum enī
stultissimus & nihil omnīo sapio: & ille mihi
dixit. Ego penitentiae ꝑpositus sum: & oībus
se in meliora mutantibus prudentiā tribuo.
A n putas non hoc ipsum: quod quis prioris uite
poenitentiam agit sapientiam ēē? Et dixi illi:
uere poenitentia magna prudentia est. Intel
legit enim qui peccauit malitiam suam & delic
ta que coram deo fecit. Nam ascendit in cor illi
actus sui memoria: poenitet eum & ultra quod
malum est non facit sed transfert se in id qd
bonum est: & abundanter bonum exercet: &
aiām suam humilē facit & torquet propter p
cedentia pcca. Vides ergo ait quod poenitētia
prudentia est maxima? & ideo diligenter te
interrogo primo quia sum maleficioꝝ plenū

denique quia ignoro qualiter agens recte uiuere
possim. Multa sunt enim & uaria peccata mea: & ait
mihi. Viues si praecepta mea custodieris: & secun
dum illa egeris. Sed & alius quicumque haec ea
dem audierit & obseruauerit uiuet deo: & dixi
illi. Audiui quosdam magistros uiae nostrae dicentes non
esse aliam ullam poenitentiam: & ueniam quam
illam unam cum omnes in aquam descenderint:
& acceperint priorum peccatorum absolutionem: & ait mihi.
recte audisti: & sic se res habet. Oportet enim omnium
uitiorum absolutionem consequutos ultra non pecca
re sed in castitate uiuere. Quia tamen omnia diligenter
inquiris. hoc quoque tibi indico non dans occasi
onem errori his qui credituri sunt aut eis quae nu
per in fide dei introierunt: quod dimissionem prio
rum peccatorum suorum non habeant postquam in deo esse
coeperunt. Nam ex consuetudine peccantes: non
possunt singulis temporibus delictorum suorum
impunitatem consequi. Quia semel a domino uocatis
poenitentia indulta est. ipse enim qui omnium

uiscera & cor preuiderat: & qui infirmitatem ho
minum nouerat: & sciebat futurum ut diaboli
multiplex nequitia aliquid seruis suis malefaceret:
misericordiam suam creaturę suae indulsit: & hac
poenitentiae occasionem dedit cui me p̄fecit. Sed
dico tibi inquit: qui post illam magnam & scām
poenitentiae dignationē qua homines suos ad ui
tam perpetuam dn̄s uocauit: posteaq̄ a diabolo tēp
tans peccauerit unam pœnitentię indulgentiam
habet: nam si frequenter poenitentiam actorum suorum
agit. Eiusmodi sectae homo nihil proficiet: & dif
ficile uiuet deo: & dixi illi. Dn̄e renouatus sum.
& uita m̄ retributa est. haec a te diligenter audi
ens. Scio enim futurum si prioribus pccīs nihil
adiecero saluum me esse posse: & ait mihi. Saluus
eris & tu & omnis quicumq; eadem fecerit. Inter
rogaui deinde illum & dixi dn̄e quatinus p patiē
tiam tuam mihi indulgere coepisti. Etiam hoc mihi
explana: & dixit mihi. dic: & dixi illi. Mulier dn̄e
uel uir. dormitionē si acceperit unus ex illis: &

& alter post mortē alterius nuptias cognouerit
Quaero si cum hoc fecerit peccat aut non. Et ait
mihi non peccat. Sed si continuerit se & sic mā
serit magnam sibi gloriam adquirit apud deum.
Nam si nuptias fecerit non peccat. Serua igitur scī
tatem & castitatem & uiues deo. Haec quae tibi di
co: & deinceps dcūrus sum custodi. Ex hoc enim tē
pore: uel ex quo mihi traditus es. habitabo in do
mum tuam. & ideo a prioribus delictis tuis absol
ueris: & tu & omnes qui similitr preceptis meis pa
ruerint & castitatem custodierint.

EXPLICIT MANDATV. IIII. INCIPIT MANDATV. V.

CONstans inquit & equo animo esto & pru
dens & omnium malorum operum dnaberis &
operabis omnem iustitiam. Si enim longanimis
fueris: spiritus ille scūs qui intra te est: incontami
natus et mundus erit: & a tenebris mali spiritus
non tenebricabitr. & hitabit amplecte iucunde

& magnum gaudium fruetur cum uase inquo
habitat & seruit dño in hilaritate magna. hns
intra se omnium reꝝ abundantiam: sed si iracũ
dia aliqua introierit: continuo sp̃s ille scũs q̃
tener est angustatur: non habens locum mundũ:
& querit inde recedere: suffocatur enim ab illo
malo sp̃u: nec potest domino suo seruire sed;
uoluntatem suam. quia uiolatur uitio iracun
die: dñs autem in equanimitate & magnanimi
tate habitatat. Ita autem diaboli hospitium ẽ.
Duo ergo sp̃s diuersi in eadem sede habitantes.
inuicem contrarij & inutiles sunt et male est
homini in quo utriq; habitant. Sic quomodo
si in uase mellis absinthium adicias utiq; pleni
tudinẽ uasculi dulcissimi corrumpis quia oẽm
dulcedinem suam ex modico amaritudinis amit
tit: & desinit gratiam mellis hr̃e apud dominũ
suum. eo quod uitio amaritud̃is usum sui ami
sit. Nam si absinthium non iungatur melli: mel
dulce inuenietur: & utile fit illi a quo cõpatũ

est. Vides ergo quod longanimitas melle dul
cior est. & est necessaria deo. quia in illa habitat.
Ira autem est amara & inutilis. Si ergo iungatur
aequanimitati non erit utilis deo oratio illius.
& dixi ei. Domine uolebam cognoscere quae sunt
uires iracundiae: ut possim ab illis abstinere.
Audi inquit nisi illa carueris: & tu & domus tua
perdetis omnem spem salutis: sed abstine te ab ea:
ego autem tecum sum. Caeteri quoque omnes care
bunt illa qui bonam fidem & toto animo poeni
tentiam egerint. Cum ipsis enim uero & custo
dibo eos: omnes enim huiusmodi homines ascissi
mo nuntio innumero proborum recipiuntur. Au
di nunc quae malitia sit iracundiae calliditas:
& qualiter seruos dei peruertat nequitia: & quem
admodum illos a iustitia abigat: sed non abigit
eos qui pleni sunt fide: nec potest in illis uim
suam exercere: quia uirtus domini cum illis est.
Auertit autem illos qui sunt leues & duplici:
& incerta anima. Cum ergo huiusmodi homines

incurrit constantiam illoꝝ euertit & incor illoꝝ
penetrat. & ex minimis rebus maritus uel mulier
inuicē irascuntur. causa uel earum reꝝ quae ad uic
tū cotidianum pertinet. uel etiā ex qualibet mo
dica occasione aut & mentione amicoꝝ f̄cā aut
dedando aut de accipiendo aut eiusmodi simil
limis stultis rebus. Oīa enim haec fatua sunt &
inania & inepta & inutilia seruis dei. Aequani
mitas autem magna & fortis est & ualida & grā
dem uirtutem possidet. & est semper in securitate
hilaritatis & in amplitudine sui composita laeta
& hylaris & omni solicitudine absoluta. domi
num suum laudibus benedicit omni tempore sī
ulla amaritudine permanens. semper composi
ta & quieta. haec ergo aequanimitas h̄itat cum
eis qui fidem plenam habent. Iracundia autem p̄
mo fatā deinde leuis & stulta est. Nascuntur aūt
ex ea inprudentia & ulis exule animositas. Ex
animositate furor. ex furore insania. Vide insā
nia tot malis concepta. fit maximum & īsatiabile

pccm

pccm & cum tam multi spiritus mali inunū uas ho
minis introierint: ubi & ille scūs spūs hītat: inci
piunt angustiae uasa non posse diuersos spiritus
capere: sed superfluos spiritus abicere: & ille te
nerrimus spūs non potest cum illo magno spiritu
inunum uas habitare: nec duritiam illius pati: qa
consuetudinē eius abhorret. fugit autē ab homine
tali & querit ubi quietem & tranquille habitet.
C um enim recesserit ab homine illo ubi habitauerit
fit ille continuo uacuus abspū iusto: & repletus ce
teris malis spiritibus: mentem inconstans inhuc il
lucq; deducitur: & omnis illi cogitatio prudentiae
excaecatur: & fallitur. Sic autē prouenit omnibus i
racundis. Tollete ab iracundia quę est illius mali
spūs: & induere aequanimitatem & resiste omni ira
cundiae & amaritudini & eris cum scītate qua est
amabilis deo. Vide ne unqm̄ hoc preceptum pnegli
gentiam amittas. Nam si huius mandatis me dnāt
fueris. Caetera quoq; precepta potueris custodire
quae tibi deinceps dicturus sum. In quibus ut con

firmes te. & constans animo sis suadebo tibi sed &
ceteros qui uoluerint haec seruare ut & ipsi q;
eandem uiam sequantur.

ECCE tradidit inquit. tibi primo mandato meo
ut custodires fidem cum timore & contine
tia. Ita est inquam dne. Sed nunc inquit uolo
tibi indicare uires ea⁊ ut scias unaqueq; quam
uim & quam efficiam habeant. Duplex enim e
potentia eo⁊: & positae sunt iusto & iniusto
sed tu crede iustitiae: & id quod iniustum e
fidem ne habueris. Si iustitia autem rectum uia
habet. iniustitia enim puersam uiam ht. Sed tu
recta uiam ingrede & puersam dimitte. Via at
mala multa offendicula habet & spera & spi
nibus plena est: & est nocibilis illis qui pea ie
faciunt. Illi aute qui rectam uiam ambulant.
Molliter & plane. & sine offensione pueniunt

neq; enim aspa est. neq; spinosa. sed multo utili
est hanc uiam ambulare. & dixi ei. Placet & m
dne hanc uiam ambulare. & ambulabis inqt &
tu & quicumq; simpliciter ex omni corde ad deu
conuertur. Audi nunc inquit de fide. Duo sunt
nuntij cum homine. unus iustitiae & unus ne
quitiae. & dixi ei. Quomodo ergo dne potero co
gnoscere unum illorum cum ambo angeli mecum fu
erint. Audi inquit & intellige. institiae nun
tius teferrimus & uerecundus est & modestus
& quietus. hic ergo cum in cor tuum ascenderit
continuo inuenies temetipsum loquente. de ius
titia. de scitate. de castitate. de fragilitate. de oi
ope probitatis. & de omni uirtute honesta. haec
uniuersa cum in cor tuum ascenderint. scito nu
tium iustitiae tecum esse. sic ergo crede. & opa
eius suscipe. Haec autem sunt opa nuntij neq
tie qui sup iustitia est. Audi nunc & illius nu
neqtiae opa. Primo omnium iracundus est. &
amarus & stultus & facta illius nequissima st

que euertunt seruos dei. Cum ergo hic incor tuum
penetrauerit agnosce illum a f(a)c(t)is ipsius. Quomodo
inquam d(omi)ne intelligam illum non scio. Audi in
quit. cum tibi iracundia accesserit scito quod ip(s)e
intra te est. Deinde cum desideraueris: actus mul
tos & cybos luxoriosos: & ebrietates & delitias
multar(um) & uariar(um) uoluptatu(m): & cupidine(m) muli
erum & auaritia(m) & fraude(m) & superbia(m) & lice(n)
tiam: & que his similia sunt. & proxima haec
cum intra te cogitaueris. scias quo(niam) tecum est nu(n)
tius ille nequitiae. Tu ergo cognoscens opera eius.
fuge ab illo & nihil illi credas. quia f(a)c(t)a illius ma
la sunt & inutilia seruis dei. habes ecce utriusq(ue)
nuntij op(er)a. Intellege ergo illas & crede nuntio iu(s)
titie & recede ab eo qui nequam est: qui ad doctrina
illius in omni actu mala est. Si autem fidelis quis
homo sit. & cogitatio huius angeli penetrau(er)it
in cor eius: oporte(t) illum uirum siue mulier(em)
peccare. Si autem nequa aliqua fuerit muli
er: & introierit in cor eius opera iustitiae: necesse

est eam aliquid boni facere in quo spiritus uerita
tis dirigitur. Vides ergo quia bonum est a nuntio
nequitiae abstinere: & nuntio bono adquiescere.
de fide ergo mandatum hoc est: ut opibus boni nun
tij & iusti credas: & operatus in eis uiuas deo &
credas quia facta illius nuntij nequitiae mala sunt.
& abstineas ab ipsis & uiues deo.:-

TIME igitur deum tuum dicebat mihi: & custo
di precepta illius: que si obseruaris: fortis &
constans in omni actu tuo: & potens eris. Si enim
timueris deum: omnia recte ages: quia hic est ti
mor quem timere debes & saluus eris. Diabolum
autem ne timueris: dominari incipis diabo: quia
ille sine ulla uirtute & timore est: in quo autem
uirtus non est timeri non debet. Sed dominus
in quo est uirtus preclara timeri debet quia ipse
timorem habet: his autem qui caret uirtute con

temptibilis est. Time ergo actus diaboli quia mali sunt & abstine ab illis duo sunt timores. hoc est cum malum facere uolueris timebis dominum & nō facies illud. Timor ergo domini ualidus & magnus & preclarus est. Time ergo illum: & uiues deo. & tu & quicumq; timuerit illum & p̄cepta illius custodierit. Nam & omīs rerum natura deum timet: sed p̄cepta illius nō custodit. Hi ergo uiuent in perpetuum qui timēt illum & p̄cepta illius custodiunt. Hi autem q timent deum. & precepta illius neglegunt. non erunt in uita ~ :—

Omnis igitur creatura dei dicebat mihi duplex est. Nam & omnis abstinentia duplex ē in quibusdam autem abstinentia necessaria est & in quibusdam abstineri non debet. Et dixi illi. demonstra mihi domine quid abstinere

debeam · & a quid non abstinere debeā . Et dixit
mihi · A malo abstine · & a bono noli abstinere ·
Nam quomodo si a bono actu te abstinueris delic
tum amittis · sic cum a malis rebus abstinueris ·
iustitiam magna operaris · & grām consequeris.
Abstine ergo ab omni malo & id quod bonū est age
Et dixi illi · Quales sunt domine nequitiae iste
a quibus me abstinē debeo · Audi inquit abstine
ab adulterio · ab ebrietate · ab iniustitia · a delitis
plurimis & luxoriosis & comessationibus multis
pre abundantia census a stupua cua exultatiōe
& a conscientia mala a profunda sapientiae · &
a psuasione superbiae · a mendacio & a detractio
ne ab ypocrisi · & ab omni memoria malitiae · o
sed & ab omni blasfemia · De inlatione autem in
iuriaꝝ memor esse noli · maledicē ne senseris
haec autem male ope inuita hominum nequiores
omnium sunt · ab his ergo abstinere se debet ser
uus dei · quoniam qui ab illis non astinuerit ·
uiuere deo non poterit · Audi inquit & se

quentia. quae sunt inquam aduc domine. Et dix mihi. Adhuc alia multa sunt: a quibus omnibus seruus dei abstinere debeat: ne furtum faciat ne abneget: ne testimonium falsum dicat: ne alienum concupiscat: ne res turpes adamet: ne illudat homines: ne sint gloriosi: ne sint superbi & que cum his similia sunt: haec non putas mala esse inquit. Et ait mihi. Maxime iniqua haec seruis dei sunt: ab his ergo omnibus abstinere debent qui deo seruiunt. Abstine ergo ab his istis malis ut uiuas deo: & ascribaris in numero eorum qui ab ipsis abstinuerunt. Haec sunt inquit que carere debeas & quae agere debeas. Vbi autem bonum opus fuerit noli fugere sed age illud. Et dixi illi: domine & eorum que bona sunt expone mihi: ut in illis uiuam et seruiam eis: & possim agendum ea saluus esse. Audi inquit & eorum qui boni sunt actus. quibus abstinere non debeas sed age illa. Est autem ante omnia fides timor: dei caritas: concordia: uerba iustitiae. amor sanctus. ueritas & patientia. his melius nihil

est iniusta hominum: haec qui custodierit & n̄ abstinuerit ab eis beatissimam uitam agit. Et iterum dixit mihi. Audi etiā subsequentia harum. Viduis ministrare: orphanis & egentibus succurrere: de necessitatibus redimere seruos dei. hospitalem eē: propter hospitium enim inuenitur benefaciendi occasio. nemini aduersarium esse. quietum eē humiliorem esse hominibus. maiores natu reuenerari exercere iustitiam fraternitatē custodire. iniuriam ferre aequanimem esse. animo laborantes preci bus erigere. uexatos in fide dei non spernere sed in uiam rectam reuocare. Et eos equanimes facere. peccantes corripere. aere alieno oppressos non esse: & si qua his similia sunt. & tibi bona esse uidētur: age illa. Et dixi ei. dn̄e quid autem melius his inueniri potest? Viue ergo inquit in eis: & noli ab ipsis abstinere. sic itaq; custodi hoc p̄ceptum ut id quod bonum est facias: & ab eo quod malum est te abstineas & uiuas deo: & tu & ceteri qui haec custodierint.:—

AIT mihi iterum uide ne fictus sis: nec uq̄
ineis que a deo petes inconstanti & duplici
animo fueris: nec apte estimaueris quemadmo
dum possis aliquid petere: aut impetrare: cum
tam multa peccaueris. noli quidem haec cogi
tare: sed ex toto animo ad dn̄m tuum reuertere:
& roga illum sine haesitatione & deliberatioē:
& statim cognoscis: multam misericordiam illi:
quomodo te non contemnit: sed animae tuae
desiderium implet. Non est enim deus: homini
bus similis qui iniuriaꝝ memores sunt: sed ipē
exorabilis est: miseretur operi suo. unde tu iam
munda animam tuam ab omnibus uanitatibus hui
saeculi: & ab his quae tibi paulo ante p̄cepta st̄.
Pete a domino petitionem cum fide: & omnia q̄
poposceris crede & consequeris. Si autē aliq̄
deliberatio cor tuum penetrauerit: nihil exci
que petis impetrabis. Nam qui de deo delibat

duplici & ficto animo est: & nihil unqua a
ceteris que petit impetrat. qui autem fide plena
& integra omnia petunt fidentes in deo. Con
sequentur que rogant: quia non in hesitatione
neq: fictum cogitantes petunt. Omnis enim
fictus nisi poenitentiā huius delicti sui egerit.
difficile saluus erit. Munda igitur animam
tuam a bhoo delicto: & indue fidē quae fortis
est: & crede omnia desideria tua te a deo im
petraturum & quando aliqua petitio tua a
dn̄o tibi tardius prestatur noli fatigari quod
ad hora non consecutus sis. Forsitan enim aut
propter temptationē aliquam: aut aliquem er
rorem tuum quam ip̄e ignoras: tardius conse
queris quod petis. Tu autem noli intermittē:
quo minus perseueres: petere animę tuae de
siderium: & impetrabis illud. Nam si haesita
beris in petitionem de te quereris: non de deo q
dare consueuit. Itex ait mihi. hoc pcc̄m du
plicem animo eē malum est & stultum. & ml

tos a fide radicitus euellit. quãquã & fideles & fortes sint. Quia haec hesitatio fili a diabolo est & ualde se nequiter agit in dei seruos. Contẽne ergo illa: & superior illa esto & in omni actu tuo indue fidem quae est ualida & fortis fides quę omnia repromittit: & quę repromittit pficit.

Haesitatio autem quę & dipsichia est: in nulla re si bi confidit: & ideo ab omni actu suo excidit.

Vides ergo quod fides supna a dño uenit: & habet uirtutem magnã. dipsichia autem terrenum sp̃s a diabolo est: quia uires non habet. Tu itaq; ser ui dei quae uirtutem habet: & dypsichia qabsti ne: quę sine ulla uirtute est: & uiues deo: tu & ceteri qui id sentiunt.

Explicit mandatum .viiij. Incipit mandatũ .x.

TOLLE a te inquit tristitia: nam & ea soror est dipsichię & iracundie. Quomodo inquã dñe soror harum est? mihi enim aliud uidetur ẽe ira

cundia: aliud dypsichia· & aliud tristitia. Impru
dens inquit homo est· non intellegis quod tristitia
omnibus malis spiritibus nequior est & nequam
seruis dei: & eos magis hic spiritus quam ullus alius
subuertit: & sanctum spiritum exterit: & iterum saluum
faciet. & ego illi dixi domine stultus sum ego & non
intellego similitudines istas. quomodo enim potest
tristitia spiritum sanctum exterere: & iterum saluum
facere: non intellego. Audi inquit illi qui num
quam scrutati sunt ueritatem: neque diuinitatem
exquisierunt: sed tantummodo crediderunt: &
postea inuoluuntur rerum uarietatibus: & census
& amicitijs diuersorum hominum & plurimas acti
bus huius saeculi implicati sunt: non intellegunt
diuinitatis similitudines: obscurantur enim ab
actibus suprascriptis: & dispereunt & fiunt in
utiles: & ab spinis & herbis occupantur: & eo quod
tantum crediderunt & in actibus saecularibus er
rantes toto sensu excederunt: & nihil omnino te
iustitia intellegant. Quia quando audiunt de

iustitia sensus illorum in actus ipsorum est : et nihil
omnino intellegunt · Qui autem dnm timent : et
scrutant de ueritate et diuinitate diligenter
inquirunt : et cor in deum hntes : omnia quae
eis dicuntur intellegunt : et cito sentiunt qa
timor dni in illis est · Ubi autem dns habitat
ibi et prudentia magna est · Adhere ergo do
mino tuo et omnia intelleges · Audi ergo nuc
inquit quomodo tristitia spiritum scm uexat
et quomodo iterum saluat · Quando ille qui dip
sicus est aliquem actum explicare uult excide
rit ab eius affectu propter uitium dipsychie suae :
tristitia in illum intrat et spm scm uexat et co
terit · Quia id quod agere uoluit perficere n
potuit · Sic et iracundus cum aliquid grauit
iratus : et ab ira recesserit : et eum de iniquita
te qua opatus est poenituerit quod malum h
ipsum fecerit et tristari coeperit : tristitiam spi
ritui sco adferre uidetur : sed hae tristitia spe
ratur salutem habere : quia de fco eo quod erat

malum poenitentiã agit · Ambo ergo actus tris
titiae tristari faciunt spiritum scm̃ · & illa qđ
quae ex dysplichia est tristitia quia non impe
trauit desiderium suum iniqua tristitia est ·
Haec autẽ tristitia quae ex iracundia est · quia
egit quod non debuit agere · non mala tristi
tia est · Ab utrisq; ergo tristitiis quae ex iracũ
dia & dysplichia · sp̃us ille scs̃ uexatur · Aufer
itaq; a te tristitia · & noli ledere in spm̃ scm̃ q̃
in te habitat · ne petat a deo & recedat abs te
spiritus ille qui a deo datus est · in hoc corpore
tristitiam non sustinet nec angustias tales · In
due te itaq; hilaritatem que semp̃ deo grata
est · & esto illi probabilis & in illa gloriare · Om
nis autem hylaris homo op̃atur bene · & sem
p̃ que bona sunt cogitat & contemnit tristitiã ·
Homo autem tristis semp̃ nequam est · ip̃m est ei
primum delictum quod laedit spiritum scm̃
qui illi a deo hylaris datus est · Deinde scđo lo
co quam pessimam rem admittit ille q̃ cõtristas

spm scum . neq; confitetur deo: semp autē tristi
hominis oratio non h̄t uirtutem ascende in sa
crarium dn̄i . Quare inquā dn̄e? & ait m̄: qa
tristitia in cor eius sedet . Mixta autē tristitia
cum oratione: neq; permittit puram & mundā
orationem ascende in sacrarium dei . Semp aūt
tristis infirmam h̄t postulationē apud dominū:
nec potest ascende in sacrarium eius & sicut ui
num acetum commixtum unū ipsum saporem nō
habet utriusq; materie suauitatem disperdit .
S ic & tristitia uncta cum spū scō non potest inte
gram postulationē ad dn̄m hr̄e . Mundum ergo
te p̄sta a tristitia que est nequam & uiues deo:
& tu & omnes quicumq; illa caruerint & in
duerint omnem domini hylaritatem.

Explicit mandatum decimū. Incipit . XI .

OSTENDIT mihi super subsellia sedentes hoīes.
& alium quendam hominē in chatedram

sedente

sedente. & ait m. Vides hos qui in subsellijs sedent?
Video inq. dne. hi sunt inquit fideles: & his qui i
cathedra sedet pseudo propheta est: qui omne sesu
seruor dei disperdit. Eor autem disperdit qui dyp
sici sunt: non eor qui uere fideles sunt. Hi aute dyp
sichi ueniunt ad eum quasi ad diuinum: & inter
rogant eum de futuris. At ille qui nullam intra se
spiritus sci uirtutem habet loquitur cum illis se
cundum illorum interrogationes: & respondet ill
ea quae scit conuenire aut uoluntati aut nego
tiationi illor: & implet animos eor secundum
desiderium ipsorum. Et cum sit ipse inanis et ua
nus: uanis & inanibus hominibus res supuacuas
adfirmat. Quicqd autem interrogatus fuerit se
cundum uniuscuiusq; hominis uanitatem: respo
dit. Quaedam tamen et uera uerba interponit.
Impletur enim a diabolo spus illius: ut aliquem ex ei
qui iusti sunt & probi adlidat. Quicumq; ergo for
tes in fide permanent dnica & uestiti sunt uerita
tem: ab eiusmodi conuersationibus se abstinent: &

minime ad eos adeunt. Quicumq; autem dypsichi
sunt sortientes sicut & gentes: & frequenter poe
nitentiam agunt & diuinis demorantur sine
emendatione maiora sibi delicta adquirant ser
uientes supstitioni uacue. Nam qui propha de ali
quo actu interrogat uacuus a ueritate & impu
dens est. Omnis autem spiritus: a deo datus: n̄
interrogatur: sed habens uirtutē diuinitati p
semetipsum omīa dicit: quia desursum ē a uir
tute spus sci. his autem spiritus: qui ad interro
gata respondit: secundum singulorum hominū uo
luntatem. terrenus & leuuis & sine uirtute est.
& non loquitur nisi interrgatus. Quomodo inquā
dne cognoscit homo: quis eorum propheta sit. & qs
pseudo propheta. Audi inquit de utrisq: p sermo
nem ut cognosces propheta: pseudo prophetā
qui spiritum diuinum non habet de secta uitae ei
probabis. prophetam enim qui spiritum diuinū
de caelo habet placidus et modestus est. quietā
etiam & compositam sapientiā h̄t abstinet ipe

abomni nequitia · & uoluptatib; uanis huius se
culi hominibus · tam se humiliorem p̄stat · & nih
omnino interrogat · aut secreta loquitur · Neq; ei
in homine positum est · ut cum ille uoluerit sp̄us
loquatur · sed tunc sermonē h̄t cum deus illū lo
qui uult · Cum ergo ille homo spiritum diuinū
habens · in concilio hominum bonoꝝ · fidem diui
ni spiritus habentium introierit & postulatio ·
coetus eoꝝ apud dm̄ fuerit · tunc nuntiꝰ illius
spiritus prophetici qui superpositus est ei · imple&
hominē · & impletus ille sp̄u sc̄o loquitur · cum
illa turba · Quomodo dn̄s uult · sic ergo mani
festabatur spiritus ille sc̄us · quae autem ad agnos
cendam uirtutem illius spiritus sc̄i pertinent
haec sunt · Audi nunc & de sp̄u terreno quē
leuis & sine uirtute · plenus stultitia · Inp̄mis
homo ille qui uult uideri sp̄u diuino plenus ma
gnificat se & uult principatum cathedre · Sup̄
bus autem & improbus & uerbosus est & inmul
ta luxuria & in delitijs plurimis ag& · & in ce

des professionis suae accipi&: & nisi accepit tacet.
propheta autem habens spiritum scm mercedem non
accepit: non enim capit facere haec dei propheta
mercedem autem accipientibus prophetis terren
est spus: nec in concilio hominu proboz accedit.
Quin immo iungit se hominib; malis: & uanis: & in a
gulis agit: & deludit eos sermone suo loquens iux
desiderium eorum uoluntate uanis hominib; ua
na respondes. Nam uas inane cum alijs aeque ina
nibus iunctum non uexatur: sed compositum cu
eis consentit. Cum autem idem ille in coetu hoiu;
proborum & spm diuinitatis habentium uenerit:
& oro ab istis facta fuerit: uacuus inuenitur homo
ille: est spiritus terrenus qui est in illo: timore per
territus fugit ab illo & fit sine sensu: & totius co
fringitur & loqui nihil potest. Si enim in apothe
ca uinum uetus stipes: & inter cete plena uacuu;
uasculum ponas: postea etiam cum eande apotheca
exhaurias uasculum uacuum positum: uacuum
inuenies. Sic & prophete qui sunt inanes cu

uenerunt inter eos qui sunt spus sci: quales uener
tales erunt. habes utriusq; prophete sectam. pba
ergo illos de uita eoꝝ: & de factis hominum qd dicit
se spiritu sci baculos esse. Tu autem crede spui
sco q a deo uenit: & illi spu terreno & uacuo ni
hil credideris: quia in illo uirtus nulla est quia
a diabolo uenit. Audi ergo & hanc similitudi
nem quam tibi dicturus sum. Tolles lapidem &
mitte in caelum & uide & uide si potes illum co
tingere: aut certe tolle de fonte aquam & torq;
in caelum uide si potes caelum pertunde. Quo
modo inquam dne hec fieri possunt? Utraq; ei
impossibilia dixisti: & ait mi. Quomodo enim
hec fieri non possunt? sic & spus terreni infir
mi sunt & inertes. Accipe nunc uirtutem que
a deo uenit: & adiecit grandinis minimum gra
num: cum ceciderit sup caput hominis dolore
magnum: & stillicidium quod de gulis in ter
ram cadit lapidem pertundit. Vides ergo qd
ea que desup uenunt in terram magne uirtuti

sunt: sic & spus diuinus q est caelo uenit for
tis est. huic inquit crede: & ab illo altero absti
nete.

SIT mihi tolle a te omne desiderium malo
sum. & indue te desiderium quod est bo
num & scum. illo enim desiderio bono indut
odies omne malum desiderium: & peruenie
ad bonum sicuti uis. Agrestis est autem mala co
cupiscentia & difficile mansuetatur quia atx
est. & uehiti enter feritate sua homines con
sumit: precipue si in dei seruum inciderit: qd
si parum prudens fuerit atrociter ab ea cosum
itur. Disperdit autem eos qui non sunt uestiti
scitatis desiderium: & sunt inuolutij huius se
culi uitijs: hos ergo morti tradet. Qua inqt
dne facta sunt illius malae concupiscetie q
homines morti tradet? demonstra mihi ut

abhis abstineã. Audi inquit inquibus actibus
morti adficit: nequam uoluntas seruos dei: aũ
oĩa cupiditas mulieris aliene: aut uiri licẽ
tia exhabundantia census: & multis supuacuis
cybis: quotidie copiosis. & aliis luxuriis mlti
& stultis. Omnis autem luxoria fatua est & in
anis seruis dei: hec sunt ergo concupiscentie
malae quae seruos dei morte adficiunt. Filia
est autem: haec mala concupiscentia diaboli:
debebis ergo abstinere abeius oib; desideriis:
ut si illis uacuus fueris uiuas deo. Inquoscũq;
enim eiusmodi uoluntas dominata fuerit: &
quicumq; eis non restiterit perpetuo morietr.
Mortifere autem haec sunt uoluntates. Induc
ergo tu desiderium iustitiae. & armatus ti
more dñi resiste illi malae uoluntati. Timor
enim dei habitat indesiderio bono: porro au
tem si te illa malarũ rerũ uoluntas armatũ
contra se uideat: timorem dei sibi resistentẽ
fugiet ate longe. & postea tibi nõ occurrit

timore armorum tuorum. Tu ergo accepta uictoria:
& coronatus de illa ueni ad desiderium iustitiae.
Bene tradit & ibi iustitiae & trade ei uictoriam
quam accepisti & serui actibus quae illi placent.
Cum enim serueris poteris illius mali desiderio
dominari & subiugare eum: & inter ipsa uascula pa
uca non plena reliquerit. Cum uenerit omnia
postea omnia uasculi recognoscere non tanquam
plena: scit enim quia plena non sunt: temptat an
illa que plena non sunt. Cito enim semia uasa
acetant. Sic & diabolus uenit ad omnes seruos
dei temptans eos. Illi autem qui pleni sunt fide
resistunt ei fortiter: & ille recedit ab eis: quia quod
intret locum non habet. Vadet ergo tunc ad
eos qui pleni non sunt & locum habens penetrat in
illos: & quae uult facit illis: & fiunt iam illius ser
ui. Ergo diabolum timere nolite missus sum
enim ut uobiscum essem qui poenitentiam ex toto cor
de acturi estis. ut uos firmos faciam in fide.
Credite ergo deo: uos qui propter peccata uestra des

sperantes de uita. & adponentes delictis uris oneratis reliquum tempus uitae uestre. Nam si ad dominum reuersi fueritis ex omni animo uestro & iusti egeritis caeteros dies reliquae uitae uestre & recte ei seruieritis secundum illius uoluntatē. dabit ueniam p̄orib; delictis uestris & habebitis uirtutem dominandi in fc̄a diaboli. Minas autem eiusdem diaboli timere nolite.

Est enim tam infirmus quam hominis mortui nerui.

Audite ergo me & timete dominum qui potest & seruare & disperdē. Custodite itaq; p̄cepta hec & uiuetis deo. Dico illi dn̄e nunc constitutus & firmatū sum in oībus dei dignationibus quia tu mecum es. & scio quia uires diaboli comminues & sic illius dn̄abimur & uincemus fc̄a illius. Et spero me domine iam posse p̄cepta ista quae m̄ dedisti. te dn̄o nr̄o me confirmāte custodire. & dixit m̄i. custodies si cor tuum mundū & simplex ad dn̄m fuerit & omnes qui tales erunt custodient & quicum ab omnibus uanis desiderijs huius seli mundauerint animam suam uiuent deo AMEN.

Explicuunt mandata pastoris numero duodecim :~

INCIPIUNT SIMILITUDINES DECEM QUAS MECV̄ LOQUUTUS EST.

SIMILITUDO PRIMA.

DICIT ITAQUE MIHI. SCITIS QUOD
peregrē habitatis uos omnes serui dei. Ciui
tas enim uestra longe abhac ciuitate posi
ta est. Ergo si nostis coloniam inqua habitaturi es
tis: quid hic emitis agros: & pparatis edificia &
habitationes supuacuas. Haec enim que compat
in hac urbe: non cogitat inurbem suam redire.
O stulte ac dubiae & miser homo qui non intelligis
haec omnia aliena esse: & sub alterius potestate
esse. Dicit enim tibi dn̄s huius urbis: aut hisq
habent potestatem regionis huius. Inurbe mea
nolo ut consistes. sed exi de ea quia non pares le
gibus nr̄is. Tu igitur qui habes agros & aedificia
aliosq; multos apparatus cum expelleris abeo qd
facturus es. Tu itaq; qui habes inurbe tua propriā

legem propter agros tuos caetera q; rex appara
tus: descis cēs a lege tua & parebis legibus hui
urbis. Vide ergo ne sit tibi pretiosum descisc̄e
a lege tua. Et enim si uolueris postea reuerti in
urbem tuam: excluderis ab ea & non recipieris:
si ab eius discesseris lege. Vide itaq; tu sic peregrinus
hic habita. Ne quid amplius prepares tibi quam
quod sit necessarium quod sufficiat ad uictum:
paratusq; sis: ut cum uoluerit dn̄s huius urbis ex
pellē te contra dicens legibus eius recedas & ue
nias in urbem tuam utarisq; lege tua sine iniu
ria laetus. Vos igitur qui seruitis deo: eumq; i
p̄cordijs u̅ris habetis opera eius facite. memores
mandatorum promissionumq; eius quecumq; p
misit se facturum eis qui credunt ei & mandata
eius custodierint. Pro agris igitur emendis: an̄as
de necessitatibus redimite. prout quis potest ui
duas uidua & pupillos fouete. nec uos auertatis
ab illis & opes uestras omes & apparatus in huius
modi agros domusq; impendite. qui propterea

haec accepistis a deo. Ob hoc ergo dominus locupletauit: ut huiusmodi ministeria exerceatis: multo enim melius est tales domos agrosque mercari: quos inuenturi estis in urbe uerba uestra. Cum intraueritis in illam: eae iucunditates bonae. hylaresque sunt sine moestitia & timore. Nolite igitur exterarum gentium iucunditates adpetere. Inconueniens autem est uobis seruis domini: sed magis propriam habundantiam exercere in his ex quibus possitis consequi gaudium.

Adulterare autem nolite neque adtingere alienum nec concupiscatis illud: nocens enim res est alienum concupisci: magis autem tuum opus exerce: & habebis salutem.

EXPLICIT. SIMILITUDO PRIMA. INCIPIT SECUNDA.

Cum ambularem in agro: & considerarem ulmum & uitem & disputarem de eis: & de fructibus earum apparuit mihi pastor ille & ait mihi. Quid tu intra te disputas de hac uite & ulmo? Disputo inquam

dn̄e: quam sint inuicē alter alteri decore. Et dixit
mihi aee duæ arbores: in exemplo positæ sunt dei sui.
V olebam inquā dn̄e nosse hoc qđ dicis de exempli ar
borum harum. Et dixit mihi. Vitis haec fructifera est.
ulm us autem sterile lignum est. Sed haec uitis nisi
applicata fuerit ulmo non potest copiosum ferre fruc
tum. Iacens enim sup terram putrescit non suspēsa
ex ulmo. At cum adiecta est uitis ulmo: & pro se &
pro ulmo fructum adfert. Vides ergo etiam ulmum
frerre fructum non minorem quam uitē: sed maiorē.
quoniam uitis suspensa ab ulmo copiosum fructum
et bonum pstat. In terra autem iacens exiguum & nu
ga adferet. haec ergo similitudo posita est in psoni
seruorum dei pauperis & diuitis. Quemadmodū
inquam dn̄e: demonstra mihi. Audi inquit diues
quidem opes habet: ad deum uero inops est protrac
tus enim circa diuitias suas exiguam oronem ad do
minum possidet eumq; ht inertem & fatuum nul
lamq; uim apud dominum possidentem. Qn̄
autem reficietur pauper a diuite prestaturq; ei

que sunt necessaria · credo & utiq; diues · quoniam
si opatur inpauperem · poterit apud deum mercedē
operis inuenire · Intellegenim pauperis orone
beatam eesse & adeundi addeum uim magnam hr&
P restat ergo diues pauperi omnia sine dubio · ac si
pauper subministratis sibi aduictum necessariis ·
gratias agit deo proeo qui tribuit illi · Quomodo
ergo ille diues festinat propaupere nequid ei desit
inomni uita sua · sic & pauper orat prodiuite · uter
q; ergo sunt inope · Alter enim opatur oratione ī
qua beatus est & reddi facit mercedem adnō · Si
militer & diues · de his quae accep adnō sine dubi
tatione pstat paupi · hoc quoq; opus magnum est
acceptumq; dnō · Quia diues intellexit · & dni op
fecit inpauperem · exdonis domini fecit & ministra
uit · & recte compleuit ministerium suum · Apd
homines ergo ulmus non putatur adferre fructū
& nesciunt neq; intellegunt quod cum siccitā
fuerit ulmus aquam habens nutrit uitem · uitisq;
perennem aquam possidens duplum dat fructū

& prose & pro ulmo. Sic & pauperis pro locuplete
adeuntes orationibus suis addiu̅m augerit diuitias
eoꝝ: rursusq; locupletes pstantesq; pauperibus q̅
cumq; illis opus sunt. replent animas eoꝝ. Fiunt
ergo ambo consortes operis aequi. Quicumq; ergo
haec ita fecerunt non deserentur a deo. sed erūt
inscripti in libro uiuentiu̅. Felices qui habent &
sentiunt q̅m a dn̅o locupletantur. Qui autem hoc
senserint poterunt aliquid boni operari.

Explicit similitudo secunda. Incipit similitudo. iij.

OSTendit mihi arbores: foliys abiectis: que ue
lut aride mihi uidebantur ee̅. Omnes enim
similes erant & et ait mihi. Vides inquit has ar
bores? Video inquam dn̅e. similes & aridas ee̅.
& dixit mihi: hae arbores quas uides: hi sunt q̅
in hoc seculo agunt. Quare inquam dn̅e uelut
aride aut uelut similes sunt? Q̅m inquit neq;
iusti neq; iniqui in hoc seculo dinoscuntur..

sed similes sunt. Hoc enim seculum iustis hyemps est.
nec dinoscuntur cum peccatores habitantes. Sicut enim
hieme abiectis foliis arbores similes sunt: neque appa
rent quae aride et que uiue sunt. Sic et in hoc seculo
neque equi neque iniqui dinoscuntur: similesque sunt
omnes.

Explicit similitudo .iii. Incipit similitudo .iiii.

Ostendit mihi arbores altas: quarum aliquae fron
des emittebant: aliae erant aride: et ait mihi.
Vides has arbores? Video inquam domine: alias excellis fron
descere: alias aridas esse. Hae inquit arbores quae
aride sunt: iusti sunt qui habitaturi sunt in presenti
sequenti saeculo. Illud enim saeculum aestas est
iustis iniquis uero hiemps. Cum igitur inluxerit
misericordia domini: tunc declarabuntur seruientes
deo: et omnibus palam fient. Sicut enim aestate fruc
tus uniuscuiusque arboris manifestatur et cognosci
tur qualis unusquisque est: sic et iusti et fructus

eoꝝ manifestabuntur: omnesq; parebunt laetãtes
qui minimi erant in sclo isto. extere uero gentes
& peccores sicut arbores ille quas uidisti aridas.
tales inuenientur aridi: & sine fructu in sclo illo
& sicut arida ligna comburentur & manifesta
buntur quoniam opa eoꝝ iniqua fuerunt ĩ uita
ipsoꝝ peccores ergo comburentur quia deliquerũt
neq; delictorum suorum egerunt poenitentiam.
Gentes autem eo quod non cognouerunt creatorem
suum comburentur. Tu igitur intra te fers fruc
tum ut in aestate illa fructus tui cognoscantur
abstinete ab actu plurimaꝝ rerum & nihil pecca
ueris. Quicumq; enim multas res agunt multa
necesse est delinquant protracti circa negotia sua
quia nec seruiunt domino. Quomodo ergo potest
huiusmodi homo petere aliquid a dño. cum non
seruiat illi? Seruientes autem dño accipient de
sideria sua. Non seruientes enim nihil omnino acci
pient. Quod si unam rem exercuerit aliquis poterit
dño quoq; seruire. Non enim alienabitur animus

eius a dño sed puramente servient illi. Hec si feceris poteris in seculo venienti habere fructum: & tu & omnes quicumq; hoc fecerint fructum vitae habebunt.

Cum ieiunarem & sederem in monte quodam gratiasq; deo agerem ob ea que fecerat mihi. Video pastorem illum sedentem iuxta me & ait mihi. Quid iam mane huc venisti? Quoniam inquam domine stationem habeo: & dixit m: Quid est statio? Ieiuno inquam quod est autem ieiunium istud? & dixi ei sicut solebam dñe sic ieiuno. Nescitis inquit deo ieiunare: hoc enim ieiunium quod vos facitis nihil pficit. Quare inquam dñe haec dicis? & dixit mihi. Non est hoc ieiunium quod vos putatis ieiunare. Sed ego te docebo quid sit ieiunium plenum acceptumq; dño. Et dixi ei. Felicem me facies dñe. Si sciero qđ

ieiunium acceptum sit dn̄o. Audi inquit tu.
deus non tale ieiunium desiderat sup(er)uacuum.
si enim ieiunando nihil prestat: aequitatis ie
iunium tale est. ut nihil in uita tua nequiter
facias. sed mente pura serui dn̄o. custodiens mā
data eius. preceptisq; eius ingrediens. nullum
admiseris desiderium nocens anime tuae. Cre
de autem deo quoniam si haec feceris & timueris
eum & abstinueris te ab omni negotio nociuo:
uiues deo. Quae cum sic feceris: consumabis ie
iunium acceptum deo. Audi igitur simulitudi
nē quam dicturus sum tibi pertinentem ad ieiu
nium. Quidam cum haberet fundum seruosq;
multos & in partem eius uineam posuisset: ele
git seruum quem sibi fidelissimum ac probatis
simum habebat cui peregre afuturus adsignauit
uineam illam: precipiens ut uitibus iungeret palo.
promisitq; ei si mandatum eius diligenter fecisset
libertatē. Nec quidem aliud p̄cepit illi in ui
nea facere. Cumq; profectus esset dn̄s peregre

explicuit seruus quecumq; iusserat dominus. Et cũ
uineae palos iunxiss& & animaduertere eam herbĩ
repletam coepit secum cogitare dicens. Haec quidẽ
pereg i: quae dominus meus mihi pceperat. fodiã
& nunc uineam hanc ut sit formosior: extractisq;
herbis maiorem fructum dabit non suffocata ab ill.
C oepit deinde: & effodit omnes herbas quę inea erat.
Q uibus extractis. Coepit ita uinea illa esse speciosissi
ma ac laeta nec suffocata abherbis. Verum cũm
post aliquantum temporis dñs eiusdem rediens in
uineam intrans in eam: & uidisset decenter eam
depalatam ac defossam: extractisq; herbis laetas ẽẽ
uites. coepit pp serui factum gaudere. Adhibito
itaq; filio quem carum heredemq; habebat & ami
cos quos in concilio aduocabat: indicat ea que seruo
suo facienda precepat & que preterea fecisse. Illi
protinus gratulati sunt huic seruo: quod tam plenũ
testimonium dñi sui adsequutus ess&. Ait dein
de illis. Ego inquit huic seruo libertatem promi
si si custodiss& mandatum meum ille pter hoc

maius opus fecit in uineam quod mihi ualde placuit. pro hoc igitur f[a]c[t]o: uolo illum filio meo facere coheredem: q[uonia]m sensit quid esset bonum & utile: & non dissimulauit facere illud. Hoc consilium d[omi]ni filius & amici comprobauerunt: ut fieret ille seruus filio coheres. Post dies deinde paucos aepulatus paterfamilias. misit de caena illi seruo suo cybos complures. Quos cum accepisset & substulisset quod sibi sufficiebat reliquum conseruis distribuit. Illi cum accepissent laetati sunt: optare coeperunt: ut maiorem gratiam apud d[omi]n[u]m p[er]ciperent. Haec cum uter[um] audisset d[omi]n[u]s: repletus maximo gaudio: conuocauit rursus amicos & filios & eis f[a]c[tu]m serui dicibus quos ad eu[m] miserat pertulit. Illi autem multo magis rogauerunt patrem familias ut eundem seruum filio facere coheredem. Dico ei. ego d[omi]ne. has similitudines nec noui nec intellegere possum: nisi eas tu mihi exoluas. Omnia inquit exsoluam tibi quecumq[ue] locutus fuero tecum aut ostendero tibi & si mandata d[omi]ni custodieris eris probatus deo: & scriberis in

numero eorum qui mandata eius custodierunt. Si autem
aliquid boni feceris sup mandatum dei maiorem
dignitatem tibi adquiris. & eris acceptior deo quam
quod eras futurus. Si ergo mandata dei custo
dieris & superposueris nihil operibus gaudebis.
Dico ei dne quicquid preceperis mihi seruabo.
Scio enim te mecum futurum. Ero inquit tecum
quia tam bonum propositum habes. sed & cum
omnibus ero quicumque tale propositum habue
runt. Ieiunium hoc custodi in mandatis dni.
Valde enim bonum est. Primo omnium caue ab
omni obprobrio turpique uerbo. & noxia cupidi
tate. & purifica sensum tuum ab omni uanita
te seculi huius. Si haec custodieris: erit hoc ieiu
nium iustum illo die quo ieiunabis. Custoditis
his quae audisti sic facies. nihil edes nisi panem
& aquam & computa pretium reliquorum sum
ptuum quod erogaturus eras. & inde da uidu
ae & pupillo & inopi. & sic perfectam facies hu
militatem animae tuae proficientem. & qui a te

perceperint facient animam suam: & pro hoc ope
uad& ad dominum oratio tua. Et sic consumaue
ris ieiunium ut mandaui tibi. Hostia tua accep
ta erit apud dominum: & scribetur ieiunium tuum.
& statio tua quia sic cum hilaritate gesta est: & e
rit accepta domino. Haec tu si seruaueris cum liberis
tuis: & tota domo tua felix eris: & tu & quicumque
audit & custodit ea beatus erit: & quicquid petet
a domino accipient. Itaque deprecatus sum illum ut mihi
explanaret similitudinem illam de fundo domi
noque & uinea & seruo: qui depalauerat uineam.
herbasque extraxerat de eadem uinea: & filio ami
cisque quos in consilio adhibuerat. Intellexi enim
illud esse similitudinem. & ait mihi. Audax ual
de es: ad interrogandum: nihil omnino debetis in
terrogare. Nam si oportuerit demonstrari tibi de
monstrabitur. Domine quecumque ostenderis mihi. si
non demonstraueris frustra erunt: quia non intel
ligo quid nam sint. & similitudines quas mihi propo
sueris frustra audiero eas. Et dixit mihi. Quicumque

dei seruus est . dn̄mq; in p̄cordiis habet . petit ab eo
intellectu & accipit . omnemq; similitudinem soluit .
& intellegit uerba dn̄i quae dicuntur in similitudi
nibus . Quicumq; uero inertes sunt pigriq; ad orandū .
illi dubitant petere a dn̄o . Cum sit autem dn̄s p̄fusę
bonitatis . omnibus a se petentibus sine intermissi
one tribuet . Tu uero qui confirmatus ab illo uene
rabili nuntio accepisti orationem tam potentem
cum piger non sis . Cur non a dn̄o intellectum petis
& accipis ? Tunc dixi illi . dn̄e cum p̄sentem te ha
beam necesse est ut a te petam . teq; interrogem . Tu
enim mihi ostendis omnia . & loqueris tu mecum .
Nam si sine te eam uiderem . tunc dn̄m rogarem ut
demonstraret mihi . & dixit mihi . Iam & paulo an̄
dixeram tibi te & callidum esse & audacem . q̄
solutiones similitudinum interrogas . Sed quatinū
ita p̄tinax es . exsoluam tibi . & hanc quam desid̄as
similitudinem agri & omnium ut omnibus nota
facias ea . Audi nunc inquit . & percipe animo . Orbē
terrarū significat hic fundus qui in similitudine ē

positus. Dn̄s autem fundi qui creauit cuncta & fecit:
uirtutemq; illis dedit. Seruus uero filius dei est: ui
nea autem populus quem plantauit ipse. pali uero
nuntij qui adn̄o prepositi sunt adcontinendū po
pulum eius. Herbae autem quę sunt deuinea euul
sae admissa seruoꝝ dei sunt. Cybi uero quos de
mensa misit. mandata sunt adeisn. Amici quos ī
consilio uocauit: nuntij sunt sc̄i quos primos crea
uit. Absentia uero ipsius patris familię: tempus est
quod inaduentum eius restat. Dico ei. Magnifice do
mine: & mire se omnia habent atq; honeste. Nun
quid ergo domine haec poteram intellegere? sed
neq; quisquam homo: etiam si ualde prudens fuiss&
haec intellegere poterat. Illud quoq; quod quero
demonstra mihi dn̄e. Quare inquam ofilius dei in
similitudinem serui loco ponitur? Audi inquit.
In seruili conditio non ponitur filius dī sed inma
gnam potestatem & imperium: & dixi. Quomodo
dn̄e? non intellego: & dixit mihi. Qm̄ uineam
deus plantauit: idest populum creauit: eumq; fi

lio suo tradidit: filiusq(ue) dei nuntios preposuit adconseruandos singulos. Ipse autem plurimum laborauit plurimumq(ue) perpessus est ut aboleret delicta eorum. Nulla enim uinea p(o)t(est) fodi sine dolore uel labore. Delictis igitur populi sui passus: ipse populo demonstrauit iter uitae: data lege quam a p(at)re audiuit. Uides inquit d(omi)n(u)m eum e(ss)e populi accepta a p(at)re suo omnem p(o)t(est)atem. & iterum dixit mihi. Quare autem dominus in consilium adhibuit filium de hereditate: honestosq(ue) nuntios. Audi. Spiritu(m) illum s(an)c(tu)m qui creatus est omnium p(ri)mus in corpore in quo habitaret deus. fundauit atq(ue) statuit electum corpus quod ei placuit. Hoc ergo corpus in quo deductus est spiritus s(an)c(t)us: paruit eidem sp(irit)u recte cum modestia & castitate ambulans. nec omnino eundem sp(iritu)m maculauit. Unde cum idem corpus recte atq(ue) caste eidem sp(irit)u paruisset: & omni ope fatigatus non succubuisset. sed uiriliter & fortiter ab eodem conseruatus esset

probatus adeo cum spu sco receptus est. Placuit
enim dno huius corporis cursus quia macula
tum non est in terram possidens ipse spiritum
scm. propterea in consilium aduocauit filium
nuntiosq; honesto. ut & huic quoq; corpori
quod seruiss& spu sine querela. locus aliqui
habitandi daretur. ne uideretur hoc corpus
purum ac sine macula. sine mercede inueniri.
in quo inhabitandi gra conlocatus fuiss& spus
scus. Ecce inquit habes: & huius similitudinis ex
solutionem. Et ego dixi: pecepi gaudium domi
ne audita in hanc exsolutionem. et dixit mihi
I terum audi: & nunc corpus hoc tuum custodi
mundum atq; purum: ut spus ille qui inhabi
tat in eo testimonium reddat illi: & saluetur
corpus tuum. Vide ergo ne aliquando psua
dearis: & in cor tuum ascendat quod corpus tu
uum pereat: & abutaris ei in libidinibus. Q&
si corpus tuum maculaueris: maculabis mo
mento spm sanctum: & si maculaueris corps

94

tuum non uiues. Dico ei: dne: quod si per ignoran
tiam aliquid admissum est antequam audirentur
haec uerba. quomodo saluatur homo qui maculat
corpus suum? Et ait mihi. de prioribus quidem fcis
que p ignorantiam admissa sunt: remedium tribue
re solus deus pot. Illius enim est omnis potestas. Sed
custodi nunc te. & misericors dns. fortasse priorib
delictis remedium dabit. si in futurum corpus uel
spiritum tuum non maculaueris. Consortes enim
ambo sunt. & alter sine altero non inquinatur.
Vtraq: ergo conserua munda: & uiues deo.

Explicit similitudo quinta. Incip similitudo VI

c

CVM sederem domi & orarem deum obea q uide
ram: & de mandatis eius disputarem: esse ea
bona: fortia ac honesta & laeta: & que possint salu
tem homini adferre: dicebam intra me haec. Felix
ero si in his mandatis ambulauero: & si qui in eis a
bulauerit beatus erit. Et haec intra me dum loquor

uideo eum subito iuxta me sedere: & ait mihi. Quid
dubitas de mandatis que tibi precepi? bona sunt &
nihil omnino dubitaueris: sed indue fidem dñi &
in his ambulabis. ego enim in illis dabo tibi uires
haec mandata utilia sunt his qui delictorum suorum
acturi sunt poenitentiam. Si enim non ambulauerint
in eis frustra agent poenitentiam. Quicumque igitur
agitis poenitentiam abicite a uobis omnem nequi
tiam seculi huius quae consumit uos: & induite
uos omnem uirtutem aequitatis: ut possitis custo
dire haec mandata: ut non postea aliquid adiciatis
ad pecata uestra. Nihil igitur adicientes excedetis
a prioribus peccatis uestris & in mandatis meis ambula
tis & uiuetis deo. Haec a me dicta sint uobis: & cum
haec locutus esset: ait mihi. Eamus in agrum ut
pastorem pecorum tibi ostendam: & ego dixi eamus
domine. Venimus in campo quodam ubi ostendit
mihi iuuenem pastorem uestitum. habentem colo
re uestimentorum chrocinum pascentem p co
piosa: eaque pecora uelut in delitiis erant & satis

luxuriabantur. & in hilaritate exultabant discur
rentia huc & illuc. & ipse pastor magnam ex suo
grege percipiebat uoluptatem: & uultus eius ual
de hilaris erat. & inter pecora discurrebat. Ait
mihi. Vides inquit pastorem hunc? Video inquam
domine. Hic est inquit nuntius dulcedinis ac uolup
tatis. Hic ergo corrumpit mentes seruorum dei.
euertitque eos a ueritate: & astrictos cupiditatibus
nequissimis in quibus pereunt: obliuiscuntur man
data ueri dei: & uoluptatibus delitiisque uanis con
uersantur: & corrumpuntur ab hoc nuntio: ali
qui uero usque ad defectionem. Dico ei domine non in
tellego quid sit ad mortem: & quid sit ad defec
tionem. Audi inquit. Quecumque pecora uidis
ti ualde laeta & exultantia: hi sunt qui imp
petuo adeo exciderunt: adhaerentque uoluptati
bus seculi huius. his ergo non est locus per poenitten
tiam regrediendi ad uitam: adiecerant enim ad
alia delicta sua. Etiam aliud maius ut domini
nomen nefandis insequerentur blasfemiis. Huiusmodi

ergo homines morti sunt destinati. Nam pecora
quae uidisti non exultantia sed uno loco uescē
tia. hi sunt qui tradiderunt se quidem delitijs
ac uoluptatibus: nihil autem nefandi indominū
loquuti sunt. Hij igitur corrupti defecerunt:
a ueritate. Ideoq: adhuc repositam habent spē
uitae inpoenitentia: defectio ergo hab& ali
quam spem redintegrationis: mors uero perpe
tuo tenetur interitu. Cumq: aliquantulum
progressi essemus. ostendit mihi pastorem ma
gnum uelut agrestem figuram: amictum pelle
alba caprina peram gestantem inhumero: & ui
gam in manu nodosam ac uehementer duram &
flagellum grande: aspectu autem amarum saeuūq;
habebat: ut etiam poss& horreri. Hic ergo pastor
accipiebat ab illo iuuene pastore ea pecora q̄
indelitijs quidem gerebant. sed non exultabat.
Eaq: compellebat: & inp̄cipitem locum quendā
ac spinosum dolisq: repletum mittebat usq: eo
ut despinis tribulisq: non possunt se explicare

sed implicati ibi pascerentur. spinas tribulosque et graues cruciatus experiscebantur. agebatque eos huc et illuc: nec ullam eis requiem dabat: nec consistere eis ullo loco permittebat. Quae cum uiderem ego sic flagellari. et miserias expisci dolebam pro eis quod tantum cruciarentur et nulla eis requies daretur. dico illi pastori qui mecum erat. Quis est domine hic pastor tam implacabilis et amarus qui nullo modo mouetur iniuria horum pecorum. et dixit mihi. Hic inquit pastor de iustis quidem nuntius est: sed propositus est poene. Huic ergo traduntur hi qui adeo exerrauerunt et seruierunt desideriis ac uoluptatibus seculi huius. Punit itaque eos sicut meruit quisque eorum saeuis uariis penis. Volebam inquam domine nosse uarias poenas has: cuius modi sunt. quae homines quotidie inuita sua patiuntur. Alij enim detrimentis puniuntur. Alij inopia. Alij diuersis aegrimoniis: quidam incostantia. Alij iniurias ab indignis patientes: multis incommodis fatigati: inconstantes effecti plu

.rima.

© Biblioteca Apostolica Vaticana ALL RIGHTS RESERVED

rima consiliantur & nihil ad effectum perducunt.
& ducunt se in actibus suis nihil proficere: nec suc
currit illis quae nequiter fecerunt. Adhuc & do
minum deum causantur. Cum fuerint passi omnē
uexationē & incommodum: tunc traduntur in
ad bonam admonitionem & firmantur in fide
domini & reliquos dies uitae suae. seruiunt dn̄o
mente pura. Cum coeperint delictorum agere poe
nitentiam. Tunc ascendit in precordijs eorum opa sua
in quibus nequiter gesserunt: & tunc deo dant ho
norem dicentes iustum eum iudicem esse. meritoq:
se omnia passos: secundum sua unusquisq: facta. In
reliquo uero seruiunt dn̄o mente pura & successum
habent in negotijs suis omnibus accipientes a dn̄o q
cumq: petierint: & tunc deo gratias agent quod
sic mihi traditi sunt. nec iam quicquam crudele
patiuntur. Dico ei. etiam nunc dn̄e hoc mihi demō
stra. Et dixit mihi. Quid inquiris adhuc: & ego di
xi. dn̄e dic mihi: sic per idem tempus crucientur
qui descisciunt a metu dei p quantum abusi fuerint

dulcedinē ac uoluptatem saeculi. Ait mihi. Per
idem tempus cruciantur. & dixi. multum exi
guum dn̄e cruciantur. cum oporteat eos qui sic
percipiunt uoluptates. & dn̄m obliuiscuntur sep
ties tantum pati poenas. & dixit mihi fatuus
es. nec intellegis uires huius poene. & ego dixi.
D ne si intellegerem non interrogarē te ut mos
strares mihi. Audi inquit que ita sunt. una
dulcedinis hora suo spatio terminatur. Poe
ne uero una hora triginta dierum uim possi
det. Quicunq; igitur uno die abusus fuerit
dulcedinē ac uoluptatem unius diei horae sūt
duodecim. Erat ergo eius cruciatus anni spatiū.
I taq; quot dies perceperit quis uoluptatem. to
tidem annis cruciatur. Vides ergo exiguum esse
tempus dulcedinis ac uoluptatis. poene uero
ac tormentoꝝ amplum. Et dixi ei. domine q̄ꝫ
non intellego om̄o tp̄a haec dulcedinis ac uolup
tatis & poene. lucidius de his mihi expone. Ait
mihi. Stultitia tua tibi perseuerante haerēt.

nec uis mente tua purificare & seruire deo.
Vide ne aliquando tempore peracto stultus repe
riaris. Audi ergo nunc sicut uis quod facilius
intellegas. Qui uno die commisit se delitijs ac
uoluptatibus: & facit quicquid desiderat anima
eius: maxima est stultitia repletus: nec intel
llegit quid admittat: & sic postea obliuiscitur
quid egit pridie dulcedo & uoluptas memo
riam non habent. Propter stultitiam quae inest
illis. Cum uero uno die accesserit homini cru
ciatus atque poena toto torquetur anno. Magnam
enim memoriam possidet poena: toto anno do
lens meminit tunc: & recordatur dulcedinis
illius ac uoluptatis: & sentit propterea se pati
poenas. Quicumque ergo se dulcedini uolupta
tibusque tradiderit: sic puniuntur quoniam
talem uitam habentes morti se obnoxios fecerunt.
& dixi ei. Quae sunt domine uoluptates nociuae
hominibus? & dixit mihi. Omnis actus delitiarum
quodcumque delitiosus homo libenter facit

Nam iracundus in sua opa luxoriatur: & adulter &
ebrius: & infamatur & mendax: & cupidus & fra
udator: & quicumq; his similia facit. morbo suo
satisfacit. Luxoriatur ergo & iste in actu suo. haec
omnes dulcedinis ac uoluptates nociue sunt dei s
uis. Propter has autem cruciantur & patiuntur poe
nas. Sunt autem & uoluptates saluantes hominē:
multi enim opa bonitatis facientes delectantur p
pria uoluntate ducti. Haec ergo delectatio utilis
est dei seruis: & uitam parat huiusmodi homini
bus. Ille uero delectationes nociuę prius relatae
tormenta pariunt: & qui permanserunt in illis: n̄
admissoꝶ gesserint poenitentiam: mortem sibi
adquirent.

Explicit similitudo VI. Incipit similitudo VII.

POST paucos dies: cum in eodem campo me uidis
sem in quo pastores illos prius uideram. Ait m̄.
Quid hic queris? & ego respondi. Veni domine ro

gare ut pastorem prepositum poene iubeas de domo
mea exire: quia uehementer me affligit: & dixit mihi.
Necesse est ut patiaris incommoda & uexationes. hoc
enim precepit de te nuntius ille honestus: quia tempta
re te uult. Et ego dixi. Quid enim dne tam gran
de admisi ut huic nuntio traderer? & ait mihi.
Complura quidem pecca habes sed non tam multa ut
huic nutio debeas tradi: sed domus tua copiosa de
licta & scelera commisit. Idcirco nuntius ille honestus
exacerbatus est: & iussit te aliquod temporis ue
xationem experiri: ut & illi admissorum agant
poenitentiam: & abluant se ab omni cupiditate se
culi huius. Cum igitur egerint poenitentiam pu
rificatiq; fuerint discedit a te nuntius poene: &
ego dixi. dne si illi gesserunt ut exacerbarent nun
tium illum honestum: quid ego feci? Ait mihi.
Aliter illi non possunt sentire uexationem: nisi
tu qui caput es totius domus labores. Quicquid
enim tu passus fueris & illi sentient. Necesse est
enim iam diu tu commode habueris. nulla illi

uexatione patientur. Sed iam inquam domine
egerunt poenitentiam ex totis pcordiis suis: & ait
mihi. Scio quidem quoniam poenitentiam ege
runt: ex totis praecordiis suis: sed non ut tu putas:
protinus debere delicta eoz qui agunt poenite
tiam aboleri. Oportet enim eum qui agit poe
nitentiam cruciare animam suam: & in omni
negotio humilem se gerere: & uexationes mul
tas uariasq; pferre. Cumq; perpessus fuerit oia
fortasse qui creauit & confirmauit omnia: mo
uebitur in eum clementia sua: & aliquod salutis
remedium dabit ei. Si tamen uiderit eius qui
poenitentiam agit precordia ee pura ab om
ni opere nequitiae. Tibi autem domuiq; tuae
nunc uexari expedit. Quid multa tibi dico?
uexationem ut patiaris necesse est: sicut pcep
nuntius dni qui te mihi tradidit. & hoc gras
age dno quod te dignum habuit: cum hoc istud
pdicere ut ualidius id sustineres: pscius futu
ri. Dico ei domine. Tu mecum esto: & facile oez

uexationem sustinebo : & dixit mihi : & ego ero te
cum & illum nuntium prepositum poene rogabo
ut te leuius adfligat : exiguo tamen tēpore patie
ris aduersa . & sic ī locum tuum restitueris : sumis
sus tantum pseuera in humilitate animi : & pete
dn̄o mente pura : domusq; tua & nati tui & in mā
datis que precepi tibi ambula : & age poenitē
tiam tuam puram ac firmam : & omne incomodū
a te recedet : & ab uniuersis quicunq; in his man
datis meis ambulauerit omnis uexatio recedet.

OSTENDIT : mihi arborem salicem tegentem
campos ac montes : sub cuius umbra uenerūt
omnes uocati in nomine dn̄i : & ecce nuntius ho
nestus ualdeq; sublimis : caedebat falce magna
de eadem salice ramos : populiq; illi qui sub umbrā
eius uenerant exiguas uirgulas uelut cubitalē
accipiebant . Cum omnes uirgas accepissent depo

siuit falcem & ipsa arbor integra permansit sicut eam ante uideram. Quod ipsum admirans anani mo meo uidebar. Tunc ait mihi pastor. Desine mirari quod arbor haec tot ramis decisis integra permanserit. expecta igitur & cum uniuersa uide ris tunc demonstrabitur tibi quid significet. Nun tius autem ille qui populo porrexerat uirgas: rur sus eas abeis reposcebat. Quoquisq; loco accepat eo dem uocabatur uirgamq; reddebat. Quascumq; aut uirgas accipiebat considerabat eas. Aquibusdam ei accipiebat aridas: & ueluti atinea putridas: & iube bat illos separari. Aquibusdam enim accipiebat ari das quidem sed no uexatas atinea. Hos quoq; seorsu statui iubebat: & alij porrigebant pseudo aridas: & ipsi separatim ponebantur. Alij etiam semiaridas scis surasq; habentes: & ipsi seorsum statuebantur. Alij por rigebant uirgas suas uirides scissuras habentes: & hi se gregabantur: quidam uero porrigebant uirgas suas quarum due partes uirides erant: & tertia arida: hi quoq; seponebantur. Alij porrigebant uirgas suā

paulominus totas uirides. Exiguum autem in summum
aridas: & hi separabantur. Alij uero paulominus
aridas: exiguum uirides. & isti separabantur.
Alij autem adtulerunt uirgas suas sicut acceperunt ab
angelo: & hoc maxima pars populi fecit: ex quibus
magnum gaudium ille nuntius accepit & ipsos
separatim statuit. Alij quoque adtulerunt uirgas ui
rides pampynos habentes: & hi separatim positi sunt
& in his ille angelus gaudebat. Alij etiam adferebant
uirgas suas uirides pampynosque habentes: quique pam
pyni fructum quendam ferebant. ipsi enim ualde hy
lares erant: & nuntius ipse magnam laetitiam de ip
sis habebat. Ipse quoque pastor & illis hylaris erat.
Tunc nuntius domini coronas iussit: quę cum allatę essent
uelut ex palmis factę coronauit eos: quorum uirgas uiri
des pampinos & fructus habebant & eos in turrim ius
sit ire: sed eos ibi iussit ire quorum uirgas pampynos
sine fructu habentes inuenerat. Dato eis sigillo. Nam
uestem candidam omnes habebant sicut nix hi quos
in turri mittebat. Eos quoque in eadem turri misit

qui tales uirgas reddebant quales acceperant. Datis
eis sigillis & uestem candidam his consumatis ait
ad illum pastorem: ego eo: tu cura istos dimittere
in muro in quo quis meruit habere. Considera
tis diligenter prius uirgis eorum sed uide ne quis te
fallat: si quid tamen te preterierit. Ego illos supra
altare probabo. His pastoris dictis iit: & cum reces
sisset angelus ait mihi ille pastor. Accipiamus ab
omnibus uirgas & plantemus illas & forte aliquae
ex ipsis poterunt reuiuescere: & ait mihi. Arbor hec
salix est: & genus eius semper amat uitam: & si plã
tate fuerint haec uirge: & uel minimum humo
rem acceperint plurime ex illis reuiuescent. Dein
temptabo & suffundam eis aquam: & si qua eorum
uiuere potest gratulabor illi. Quod si non uixerit
non ego uidebor neglegens. Deinde iussit me ille
pastor eos uocare sicut quisque eorum steterant: &
cum uenissent per ordine: & uirgas suas eidem pasto
ri tradidissent. ille a singulis acceptas uirgas plan
tauit propriis ordinibus: & cum omnes plantasset

aquam copiosam suffudit illis sic ut tegerentur
ab aqua neque extuarent. Quod cum fecisset ait mihi.
Eamus et post paucos dies revertamur ut eas visi
temus: quia qui creavit hanc arborem omnes illos
qui ex ea ramos acceperunt vivere vult. propter
quod ego spero. Cum sint adaquatae hae virgae hu
more accepto plurimas ex eis victuras. et dixi illi.
et dixi illi. Monstra mihi domine quid sit haec arbor.
Valde enim miror quod tot ramis decisis integra
videtur esse. et dixit mihi. Audi arbor haec magna
quae campos et omnem tellurem tegit. Lex est di
data in toto orbe terrarum. Lex autem filius dei
est. predicatus in universis finibus orbis terrae.
populus vero stans sub umbra eius. hi sunt qui
audierunt predicationem eius. et crediderunt
Nuntius autem ille magnus et honestus michael.
qui populi huius habet potestatem gubernatque eos.
Hic in praecordiis eorum qui crediderunt inseruit legem.
visitatque legem eos quibus dedit legem. an custo
dierunt eam. Unusquisque enim virga lex est.

Vides ergo multas ex uirgis inutiles esse factas: cognosces q; eos qui non seruauerunt legem & uidebis habitationem uniuscuiusq; eorum. & dixi ei. Quare alios dimisit & alios inturrim misit. alios tibi dimisit. Audi inquit quicumq; transgressi sunt. Legem quam a deo acceperunt in mea sunt potestate relicti: ut admissorum agant poenitentiam. Qui autem iam satisfecerunt legi poenitentiam q; suam custodierunt: sub alterius sunt potestatem: & di ei. domine qui sunt inturrem euntes coronati. Ait mihi. Quicumq; luctati sunt cum diabolo: & uicerunt eum illi sunt coronati: id est ipsi sunt qui custodierunt legem. & perpessi sunt omnia. Illi uero qui uirides uirgas pampynos q; sine fructu habebant. hi sunt qui se tradiderunt propter eandem legem: & uexationem sustinentes non abnegauerunt legem suam nec mortem gustauerunt. Eos autem quod uides tales quales acceperunt reddidisse. hi sunt modesti atq; iusti qui ualde puramente uiuentes custodierunt mandata domini. De reliquis autem uirgis cum consideravero illas uirgas quas plantaui & in

rigaui dcurus sum tibi. Verum post paucos dies cu̅
reuersi fuissemus: consedit pastor loco illius. nuntij
magni: & adsistebam ego ei: & ait mihi. precinge
te sabano & ministra mihi. Cumq; precinxissem me
sabato qui de sacco fuerat factus: & ille uideret me
p̄cinctum & paratum ut illi ministrarem ait mihi.
Vocati inquit illos: quorum uirgae plantatae sunt
suo ordine. sicut ante porrexerant uirgas in campo
.i. & uocaui omnes. Qui cum uenissent & locis suis
stetissent. Ait illis. Virgam suam unusquisq; extra
hat & mihi adferat. Primi ergo qui aridas uirgas
putresq; tradiderunt: & iussit eos seorsum stare. Illi
iter qui aridas uirgas & non putres habuerunt. Ali
qui ex hisdem uirides: aliqui aridas putresq; uelut
a tinea tactas tradiderunt. omnes separati sunt: &
singuli: ad sibi similem positi sunt. Deinde alij qui
uirgas semiaridas scissurasq; hn̄tes tenebant multi
ex illis uirides tradiderunt sine scissuris. Quidam
uero uirides pampinosq; habentes: & in pampyno
fructum: sicut illi habuerunt qui in turre abieru̅t

coronati · & ex his iussit ad sibi similem poni obtu
lerunt quoq; · & illi uirgas suas qui putres & ari
das habuerunt · Alij aridas nec putres quidam
semiaridas scissurasq; habentes · sicut & ante ob
tulerunt · & eos iussit ad sibi similes poni sepa
ratos · Illi etiam qui uirides scissurasq; hntes
uirgas huerunt · Hi omnes uirides tradiderunt ·
& in agmine sui iussi steterunt · gaudiumq; ex
eis habitum est · quod omnes essent mutati · &
scissuras deposuissent · Illiq dimidias uirides
dimidias aridas habuerant · quorumdam uirge
inuente sunt uirides · quorundam semiaride ·
Aliquorum aride putresq; · Alior uirides pampy
nosq; habentes · & isti omnes missi sunt unusq
q; ad suum agmen · Illi etiam qui in uirgis duas
parte uirides · & tertiam aridam habuerunt ·
multi ex his tradiderunt uirides · quidam uero
semiaridas · alij aridas putresq; · & hi omnes in suo
agmine unusquisq; steterunt · Alij uero porri
gebant uirgas suas qui duas partes aridas habuerunt

tertiam autem partem uiridẽ: & multi ex his tra
diderunt semiaridas aliqui aridas & putres. Aliq
semiaridas & scissuras minimas habentes: alij ui
rides tradiderunt: & hi omnes steterunt in suo
agmine. Deinde illi qui uirgas suas uirides ha
bebant: & minimum aridum & scissuras haben
tes. Ex his aliqui uirides dederunt quidam autẽ
ex eis uirides pampinosq; habentes obtulerunt.
& ut iussi sunt ierunt unusquisq; in suum agmen.
Hi autem qui in uirgis suis minimum uiridem re
liquum aridum habuerunt. Horum uirgae maior
pars inuente sunt uirides ramosq; habẽ: & intra
multis fructum: & caeterorum uirge totae uirides
inuente sunt. de quibus pastor ille magnum ga
udium percepit quod tales inuenti essent. & isti
iussi ierunt unusquisq; ad suum agmen. Cumq;
omnium uirgas considerasset. Ait mihi. Dixerã
tibi arborem hanc amare uitam. Vides inquit q̃
multi egerunt poenitentiam & adsequuti sũt
salutem. & dixi: uideo dne. Vt scias inquit bo

nitatem atq; clementiam magnam domini. quoniam
grandis & gloriosa est qui dedit spiritum his qui dig
erant agere poenitentiam. Quare ergo domine in
quam non omnes egerunt poenitentiam? Quorum
inquit uidit deus puras mentes futuras. & serui
turas ei ex totis praecordiis suis ipsis tribuit poenitē
tiam. Alios enim animaduertit: fallaciter ad se re
uersuros: & interdixit illi ingressum poenitentiae
ne rursum legem eius in futuro seculo nefandis ma
ledicerent uerbis. & dixi ei. Demonstra nunc mihi
domine: quales singuli eorum: qui uirgas reddiderūt.
sed & que eorum utilitas: aut que eorum quamq; non
custodierunt sigillum integrum: quod acceperunt.
sed non dissipauerunt eum: ut agnitis suis factis ac
cepto a te sigillo agant poenitentiam. & dent dn̄o ho
norem qui in eos clementia sua motus misit te ut
spm eorum renouaret. & dixit mihi. Audi inquit;
quorum uirgae aride putresq; & ueluti a tinea tacte
reperte sunt. Hi sunt transfugae ecclesie & pro
ditores qui addiderunt adhuc ad delicta sua. qd'

nefandis

nefandis uerbis dnm persequuti sunt: nomenq; ei
quod in eos erat inuocatum erubuerunt. Hi igit
in totum mortui sunt deo: & idcirco nullus eorum est
poenitentiā. Nam & si audierint h mandata mea
quae eis ostensurus sum: nihil proficient. Ab eius
iusmodi hominibus abest uita. Hi uero qui aridas
et non putres uirgas tradiderunt iuxta illos erat
qui aridas uirgas putresq; habuerant. hypocritae
enim erant & doctrinas prauas inferebant puertē
tes dei seruos: pcipue eos qui delicta comisissent.
Non enim in toto sinebant eos agere poenitentiam.
sed doctrinis fatuis eos detinebant. Vides ergo mul
tos habere spem regrediendi & agendi poenitentiā.
ex quo enim eis pertulisti mandata mea. Aliqui ex
eis qui tales sunt adhuc agent poenitentiam.
Quicumq; autem non egerint poenitentiam amit
tent uitam suam. Isti autem qui egerunt poeni
tentiam boni euaserunt & sedes eorum in pmis
muris ecce coeperunt. Quidam uero etiam in
turrem ascenderunt. Vides igitur in poenitetia

peccantium inesse uitam: non agentibus uero poe
nitentiam mortem paratam de his uero qui semia
ridas scissurasq; habentes: aut quo semiaridae
erant uirgae dubij sunt: quia nec uiui nec mor
tui sunt. de absentibus enim detrahebant: &
inter se nunq pacem sed assidue dissensiones
habebant. Nam & his adhuc posita est poenitētia:
& uides iam aliquos ex eis agere penitentiam.
Quicunq enim eo egerint poenitentiam in tur
rem habent sedem. at hi qui tardius egerint
poenitentiam in muris habitabunt. Qui autem
non egerint comburentur. Hi autem qui uirides
uirgas scissurasq; habentes tradiderunt: fideles
semp boniq; fuerunt: sed habent inter se emu
lationes de principatu & uita & dignitate qua
dam: sed huiusmodi homines fatui sunt qui de
principatu certantur: & de ipsis tamen qui bo
ni fuerunt auditis mandatis meis emundauert
se: & cito hac persuasione egerunt poenitē
tiam & in turre habitare coeperunt. Quod

siquis eorum rursus ad dissensionem redierit. expelletur
a turri uitamq; perdit. Vita enim uocatorum dei
in mandatis custodiendis est. In mandatis autem
non principatu aut de gloria aliqua est. sed de
patientia & animi humilitate hominibus uita
erit a dno. In seditiosis autem & contemptoribus
legis mors. Illi enim qui in uirgis suis dimidium
aridum: dimidium uiridem habebant. hi sunt
negotiationibus inuoluti: nec omnino scis adpli
citi. & ideo dimidiae eorum uirgae uiuent. dimi
diae mortuae sunt. Multi tamen ex eis auditis mā
datis meis egerunt poenitentiam. & in turrem ha
bitare coepit: quidam uero in totum destiterunt
his itaq; non est locus poenitentiae: propter nego
tiationes autem suas in dnm nefanda loquuti
sunt eumq; abnegauerunt: & propter hanc ne
quitiam amiserunt uitam. Nam & multi ex eis
dubiam mentem induerunt quibus adhuc per cele
rem poenitentiam regressio est ad uitam: & in tur
re sedem habebant. Si enim tarde egerunt poenitē

tiam habitabunt in muros. Nam si non egerint poe
nitentiam & isti perdunt uitam suam. Hi uero q̄
duas partes uirgarum suarum uirides & tertiam aridā
habuerunt. compluribus generibus inficiantes deū
negauerunt. ex his igigitur multi aegerunt poeni
tentiam: atq; in turre habitare coeperunt: & multi
adeo in perpetuum recesserunt: qui & in finem ami
serunt uitam. quidam uero ex ipsis dubij dubia mte
con lecta: dissiones fecerunt. his ad parata est regres
sio si cito aegerint poenitentiam: nec in uolupta
tibus fuerint remorati. Si autem in suis fcis ꝑman
serint & isti mortem sibi acquirent. Qui ergo ui
gas suas porrexerunt: quarum due partes erant a
ride. tertia uiridis. hi fideles quidem fuerunt.
sed locupletes facti sunt: & apud exteras gentes ho
nestiores uisi sunt: & superbiam magnam adsumpse
runt & semitam suam asperam fecerunt nec ad
plicauerunt se iustis sed cum exteris gentibus ui
uentes. Haec illis uita dulcior uisa est: non tamen
adeo poenitus recesserunt sed in fide ꝑseuerauerunt

opa autem fidei non exercuerunt · Vnde multi ex illis
egerunt poenitentiam: sedisq; eorum in turre erit ·
Alij uero ex hisdem uiuentes cum exteris gentibus ducti
uanitatibus gentium: adeo destiterunt: gentium fcis
operibusq; seruientes · huiusmodi ergo homines com
putati sunt exteris nationibus: & aliqui ex ipsis dubia
mentem habere coeperunt · desperantes propter fca
sua · Alij dubij fci dissensiones excitauerunt · Vtisq;
ergo adhuc regressio est ad uitam: sed haec poenitē
tia citata esse debet: ut sit in turre sedis eorum · Hi uero
qui non agent poenitentiam sed permanent in uo
luptatibus suis: mors eis prope adposita est · Illi
quoq; qui uirgas suas uirides: exceptis cacumi
nibus earum scissuras tamen habentes porrexerūt:
boni semperq; fideles & honesti apud deum fuer̄:
sed minimum deliquerunt: propter exiguas uolup
tates minimasq; disputationes quas inter se habue
runt · Auditis uero uerbis meis: plurimi celeriter
egerunt poenitentiam & in turre habitare coepūt ·
Quidam autem ex his dubia mente euaserunt: & dis

sensiones mouerunt: quibus adhuc spes reuersionis
est: qui in bonis semper fuerunt. difficile autem
aliquis eorum morietur. Illi autem qui uirgas
suas aridas exceptis cacuminibus eorum que sola e
rant uirides tradiderunt: ipsi crediderunt tamen.
in sceleribus uero conuersati sunt: sed nunquam
adeo recesserunt: nomenque domini semper libenter
habuerunt: & in hospitiis suis dei seruos libenter
susceperunt. Qui audito hoc mox regressi sunt & ege
runt poenitentiam omnemque uirtutem equitatis
exercent. Alii uero compressis libenter susceperunt.
Qui audito hoc mox regressi sunt & egerunt poeni
tentiam omnemque uirtutem aequitatis exercent.
Alii uero compressi libenter patiuntur cognoscentes
operas suas quas operati sunt. Post resolutiones autem
omnium uirgarum. Ait mihi. Vade dic omnibus
ut agant poenitentiam. & uiuant deo quoniam
dominus misertus est. & misit me poenitentiam
dare omnibus: & quidam quibusdam non mereti
bus saluari propter acta sua. sed longanimis est

dominus & uult ecclesiam suam que est filij sui
saluare: dico ei: credo ei unumquemq; agnitis
suis fcis: acceptoq; dei timore ad poenitentia;
recurrere. & ait mihi. Quicumq; ex totis precor
dijs suis egerint poenitentiam & purificauerit
se ab omnibus operib; nequitiae que supra sunt
relati: neq; adhuc ad delicta sua quicq adiece
runt: accipient a dno: remedium priorum pecco
rum suor; si nihil dubitauerint de istis manda
tis meis: & deo uiuent. Qui uero ad delicta sua
adiecerint: & conuersati fuerint in desiderijs hui
seculi damnabunt se ad mortem. Tu uero in man
datis meis ambula: & cum deo uiues tu & qui
cumq; in ipsis ambulauerint & ea exercuerint:
recte uiuent deo: & postquam haec ostendit:
dixit mihi. Et reliqua post paucos dies tibi oste
OSTENDAM.

Explicit similitudo octaua. Incipit similitudo. VIIII.

POSTQUAM scripsi mandata & similitudines
pastoris illius nuntij poenitentię. uenit ad me
et ait mihi. Volo tibi ostendere quę spūs scūs tibi
ostendit: qui in effigie ecclesiae locutus est tecum.
Ille enim spūs filius dei est: sed quoniam infirmus
eras corpore: non per nuntium declaratum est
tibi. Cum autem confirmatus esses a spū auctus
que uiribus effectus esses ut possis uidere nuntium.
Tunc quidem ostensum est tibi per ecclesiam structu
ram turris bene & modeste omnia ut a uirgine ui
disti: nunc uero per nuntium uides per eundem ip
sum spūm. oportet enim te diligentius omnia a
me discere. Idcirco enim datus sum ab illo honesto
nuntio in domo tua habitare ut omnia potenter
uideas: nihil timeas ut prius. Deinde duxit me in
archadia: in monte quodam ubere. & in cacumine
montis ipsius posuit me. & ostendit mihi campum
magnum: & circa campum duodecim montes: alia
uidere alia figura. Primus mons niger erat. quasi
fuligo erat. Secundus sine herbis. Tertius spinis

tribulisq; plenus. Quartus habebat herbas semiari
das: quarum superior pars erat uiridis proxima autē
pars a radicibus sicca quedam uero herba eiusdem mō
tis cum sol incaluisset uirides fiebant. Quintus mons
asper erat sed uirides herbas habebat. Sextus autem
mons totus scissuris erat plenus: quibusdam exiguis:
quibusdam uero scissuris maioribus: sed scissurae
illae herbas habebant non ualde quidem laetas: ma
gis enim uelut marcide uidebantur. Septimus uō
mons hilares herbas habebat: totusq; erat fertilis
& omnis genus pecudum uolucrumq; uescebantur
in eodem monte. Quantoq; uescebantur illae uolu
cres uel pecora. tanto herbe montis illius letiores
crescebant. Octauus quoq; mons: fontibus plenus
erat. & ex his fontibus adaquabantur omne genus
dni creaturae. Nonus mons nullam omnino aquam
habebat: totusq; erat destitutus & mortiferas serpē
tes habebat hominibus omnibus perniciosae. De
cimus mons. habebat maximas harbores opacusq; erat
totus: & sub umbra arborum pecora iacebant requies

centes et rumigantes. Vndecimus mons densis
arboribus erat: arboresque ille alijs atque alijs orna
te erant fluctibus: ita ut quicumque uidisset con
cupisceret manducare de fructibus eorum. Duode
cimus uero mons: totus candus erat: et aspectu
hylare habebat: sibique mons ille summum pre
bebat decorem. Nam in medio campo ostendit
mihi petram magnam candidam que de ipso ex
surrexerat campo. eaque petra altior illis montibus
erat: et ita erat quadrata ut posset totum orbem
sustinere. Vetus autem erat petra illa portam
excisam habens. cuius dolatio nuper facta mihi
uidebatur. Porta autem ipsa plusquam sol splende
bat: ita ut ego mirarer in splendore portae eius.
Circa portam autem ipsam stabant uirgines duo
decim: ex quibus quatuor quae tenebant angulos
eiusdem porte: dignitosiores mihi esse uidebantur.
Nam et cetere dignitose erant: stabant autem in
quatuor partes porte et in medio earum bine uir
gines. uestite lineas tunicas et decenter cinctae

erant: nudatis humeris dextris tamquam aliquem
fascem portantes: sic erant paratae. Valde enim
hylares erant. et alacres. haec cum uidissem intra
me ipse mirabar. quod tam magnas res et prae
claras ipse uidebam. Sed rursus mouebar. prop
ter uirgines illas quod ita fortiter starent: tam
quam caelum portarent. Pastor autem conside
rans me: ita ait. Quid intra te disputas: et mo
ueris: et tibi ipse dolorem infers quaecumque enim
non potes intellegere noli temptare. tanquam
sis sapiens: sed roga dominum ut accepto sen
su intelleges ea: quae autem retro sunt uidere
non potes. Quae autem in ante sunt uidere po
teris: noli sic te ante torquere: quae autem
uidere potes eorum dominare et de reliquis noli
persertus est: ego enim tibi omnia demonstrabo
et iterum ait mihi. Aspice nunc: et cetera: et ecce
uidi sex uiros uenisse altos honestosque et consi
miles aspectu et uocauerunt aliquantam mul
titudinem uirorum. Et illi qui uenerant uiri

altissimi satis boni et potentes erant: & iusserũt
illi predicti sex uiri: aedificare supra petram illã &
turrem altam et super portam ipsam. Erat autẽ
magnus tumultus uirorum illorum qui uenerant
ad edificandam turrem huc & illuc discurrentiũ
iuxta portam. Virgines autem quae circa por
tam stabant: dicebant uiris illis ut festinarent
& turrem illam edificarent. Porrigebant autẽ
manus uirgines ille quasi aliquid accepturae:
a uiris illis essent. Illi autem sex uiri qui predictam
multitudinem adduxerunt: iubebãt de profun
do esse aliquo lapides subire & ire in structura tur
ris illius. Subierunt ergo decem lapides candidi
quadrati. Illi autem sex uiri uocauerunt uirgines
illas iusseruntque eis: ut omnes lapides quicumque
in structuram essent: ituri portarent & transirent
per portam & porrigerent uiris illis qui edifica
turi erant turrem illam. Virgines ergo ille decẽ
primos illos lapides qui de profundo subierunt.
ponebant sibi inuicem unusquisque lapidem &

simul portabat. Sicut ergo stabant circa portam si-
gulae sub angulo sic fortiter subicientes se lapi
des illos portabant omnes lapides: & omnes portã
transferebant: prout iusse fuerant: & porrigebãt
illis viris qui aedificabant turrem. Illi autem sex
excipiebant lapides illos & componebant ad struc
turam: & edificatio turris supra petra & supra por
ta illa magna fiebat. Aptati sunt ergo illi decem
lapides & impleuerunt totam petram. Ipi autem
in fundamento turris positi sunt. quia petra & por
ta sustinent totam turrem. Post illos itaq; decem
lapides: alij subierunt ex profundo illo uiginti qn
q;: & isti apti sunt in structuram turris. portaban
tur autem a uirginibus: sicuti & priores lapides:
& postea subierunt triginta quinq; lapides: & ipi
similiter aptati sunt in turre. Post hos etiam subie
runt lapides quadraginta: & hi omnes adiecti
sunt in structuram turris: & facti sunt ordines
quattuor in fundamentis turris: & pausauerunt
ex fundamentis ascendentes lapides: pausauerũt

autem modicum aedificantes turrem: & iterum
sex uiri illi iusserunt predicte multitudini ut de
montib; suprascriptis ad aedificandam turrem
lapides afferrent. Transferebantur ergo ex oi
bus montibus lapides coloribus uariis: & dola
ti a uiris illis porrigebantur uirginibus: uirgi
nes autem transferebant illos per portam: trans
ferebāt autem eos in structuram turris. Cumq; struc
ti fuissent illi lapides uarij candidi fiebant: simi
lesq; & priores mutabant colores. Quidam uero
lapides qui a multitudine uirorum porrigebāt
in structuram turris non fiebant candidi: sed
quales positi erant tales permanebāt. quia nō
erant a uirginib; illis per portam portati. Hi
ergo lapides deformes erant in aedificatione ea
turris illius: quod cum animaduertissent illi sex
uiri: iusserunt ego tolli: & poni in loco suo
unde adportati fuerunt translatiq; unumquē
q; deposuerunt: & dixerunt uiris illis q lapides
gestabant omnino uos in hac aedificatione la

pides ponere nolite : sed iuxta turrem eos poni
te : ut hę uirgines per portam translatos porri
gant eos in structuram. Si non enim ab his uirgi
nibus portati fuerint per hanc portam. Colores
suos mutare non possunt. Nolite ergo frustra
laborare. & fcā est illa die ea structura. sed tur
ris consumata non est. Futurum enim erat ut
a se aedificaretur : dilatio ergo aedificationis
facta est. Iusseruntq; illi sex uiri : eos qui aedi
ficabant recede & aliquantum requiescere.
Virginibus uero illis praeceperunt ne a turre dis
cederent : sed eam custodirent. Postq̄ recessert
omnes dico ad pastorem illum. Dn̄e quare nō ē
peracta aedificatio turris huius. non potest inqt
ante consumare quam ueniat dn̄s eius & struc
turam hanc probet : ut si quos lapides nugas in
uenerit in eum mutet eum. quia ad uoluntatē
ipsius haec turris aedificatur. Volebam inquā
dn̄e scire quid significet aedificium turris hui.
sed & de hac petra & de porta cognoscere : uł de

montibus & lapidibus qui ascenderunt de p̄fun
do nec sunt circumcisi: sed sicut ascenderunt ie
runt in structuram: & quare primum in fundam̄
tis decem lapides instructi sunt. Deinde de uigi
tiquinq: & triginta & quinq: ac quadraginta
& de lapidibus illis qui sunt positi in structura:
& iterum sublati & positi sunt in locum suum. De
omnibus his refice animum meum dn̄e: & demostra
mihi illa: & ille mihi dixit. Si non fueris prot
uus omnia cognosces. Post paucos enim dies ueni
mus huc: & reliqua uidebis quae futura sunt huic
turri. Omnesq; similitudines diligenter cognosce:
unde cum postea ut dixit uenissemus ad eum lo
cum ubi primo sederamus. Ait mihi. Eamus ad
turrem. Dn̄s enim eius uenturus est ut consideret
eam: deinde uenimus ad turrem illam: & omno ne
mo erat circa eum: nisi uirgines ille tantum quas
pastor interrogauit: si fuiss& ibi dn̄s turris. Que
responderunt. Venturum dominum & conside
raturum structuram turris. Et ecce paululum uideo

magnū.

magnum agmen uirorum uenientium: mediumq;
in his ita excelsum uirum ut magnitudo eius ipã;
turrem superaret: & circa eam alios sex quos in ae
dificationem uideram ante imperare. dextra atq;
sinistra cum illo ambulantes: omnes ergo hos qui
in structuram fuerant operati cum illo uenerunt:
sed & alij multi dignitosi erant circa illum. Vir
gines autem ille quae custodiebant turrem accesse
runt ad eum & osculantes prope eum circa turrẽ
coeperunt ambulare. Ille autem uir dignitosus
uirgam tenens in manum ut singulos lapides cõ
sideraret: eandẽ turrem diligenter circuibat.
Et cum illi lapides uirga ab eo fuissent percussi: ni
gri ueluti fulgo fiebant: quidam autem tanquã
scabiosi: quidam scissuras habentes: quidam bre
ues mutili. quidam nec nigri nec albi: quidam
ita asperi ut nec cum caeteris conuenientes eẽnt:
& quidam plurimas maculas habebant. Haec ua
rietates erant lapidum illorum qui in structuram
nugaces sunt reperti: quos omnes ille dignitosũ

iussit de turre deponi. Iuxta eam relinqui aliosq;
lapides adferri & in loco eorum poni. Interrogaue
runt autem illi qui aedificabant ex quo mōte
iuberet ille dignitosus lapides adferri: & loco
eorum poni. Ille autem de montibus illis adferri
lapides uetauit: sed iussit ex eo campo qui prope
erant adferri. Foderunt ergo campum illum: & i
uenerunt lapides decem splendidos quadratos:
quosdam etiam rotundos. Quicumq; enim lapidē
erant in eo campo: omnes adlati sunt: & per por
tam illati a uirginibus: & secti quadrati positi s̄t
loco electorum. Illi enim qui rotundi erant non sūt
positi in structuram: qm̄ duri erant: non sunt po
siti in structuram: quoniam duri erant ad dolā
dum: tandumq; uidebatur ut circunciderentur
sed positi sunt iuxta turrem ut postea circūcide
retur. ualde enim splendidi erant. Cumq; ille
uir dignitosus dn̄sq; turris illius omnia com
plesset: uocauit hunc pastorem tradiditq; ei la
pides omnes qui iuxta turrem erant reprobati de

structura: & ait illi. diligenter communda hos lapides: & pone illos in structuram turris: qui tam possunt coniungi cum alijs. Eos autem qui inconuenientes sunt longe longe a turre proice illos. Et cum precepisset pastor ille dignitosus: exit a turre cum quibus uenerat: uirgines autem ille stabant circa turrem custodientes eam. Et ego dixi ad pastorem illum. Quemadmodum possunt hi lapides reprobati: rursus in structuram turris ire? & dixit mihi uides inquit hos? uideo inquam dne. ego inquit de lapidibus istis maiorem partem circuncidam & adiciam in structuram turris: & conuenient cum caeteris lapidibus: & ego dixi. Quomodo possunt dne? isti lapides circumcisi eumdem locum explere? & dixit mihi: quicumque minores fuerint reperti in mediam structuram ibunt. Maiores uero quicumque fuerint inuenti exteriores ponebunt: & continebunt eos. Et cum hec mecum locutus esset ait mihi: eamus & post biduum reuertamur: & commundabimus hos lapides &

© Biblioteca Apostolica Vaticana ALL RIGHTS RESERVED

adiciemus eos in turris structuram. Ea enim que s(un)t
circa turrem commundari debet: neq(ue) si dominus
subito superueniat: & ea que sunt circa turrem i
ueniat immunda: & spernat ea: & nec isti lapides
ibunt in structuram: & ego neglegens apud eum
apparebo. Cumq(ue) post biduum uenissemus ad eam
turrem: ait mihi. Consideremus hos lapides uni
uersos: & uideamus an possint in structuram ire.
Et dixi ei. Ut uis d(omi)ne consideremus. Primo omniu(m)
coepimus considerare eos qui nigri fuerunt: q(ui) de
structura depositi erant. tales sunt reperti: iussit
eos a turre tolli seorsumq(ue) poni. Inde considerauit
eos qui scabri euaserunt: multos ex eis secuit: &
iussit uirginibus illis tolle(re) eos & adice(re) in aedifi
cium. Et sustulerunt eos ille uirgines & posuerunt
in mediam structuram turris. Reliquos autem qui
nigri effecti sunt. iussit cum illis nigris poni. Il
los aut(em) considerauit qui scissuras habebant: & ex
his multos circumcidit: & iussit p(er) uirgines adici
in structuram: & foris positi sunt quia salui inue(nti)

ti sunt. Reliqui autem propter multitudinem
scissurarum deformari non potuerunt: & ab aedi
ficatione turris proiecti sunt. Deinde considerauit
eos, qui breues & inutiles fuerunt: multi inuenti
sunt nullis nigri: alij scissuras magnas habentes.
Iussit & eos seponi cum his qui reiecti erant. Reli
quos autem commundatos & deformatos iussit
in structuram adici. Quos sublatos uirgines illae
in media structura quia infirmiores erant aptaue
runt. Deinde considerauit eos qui dimidij albi e
rant: dimidij nigri: multi ex his nigri inuenti sunt:
& eos iussit tolli: & poni iuxta eos qui reiecti erant.
Caeteri candidi toti inuenti sunt: & a uirginibus
sublati in structura turri apti sunt: quoniam inte
gri inuenti sunt: & nihil erat ex eis recisum: exte
riores positi sunt. ut deos qui in medio recisi positi
erant continerent. Deinde considerauit: eos qui erant
duri & aspri: pauci ex eis abiecti sunt: qui ante pote
rant circumcidi. Valde enim duri erant. Reliq
autem autem deformati sunt: & in media struc

tura: quia infirmiores erant a uirginibus positi
erant. Deinde considerauit eos qui maculas habue
rant: etiam ex his pauci euaserunt nigri: & sepa
rati inter reliquos positi sunt. Ceteri uero candi
di & integri a uirginibus: portati ĩ structura
propter firmitatem suam exteriores positi sunt
a uirginibus. Venit deinde ut consideraret illos
albos & rotundos: & ait mihi. Quid facimus de
his lapidibus: & dixi ei. Dn̄e ego qui scio? & ait
mihi. Nullum ergo de eis excidere cogitas? & ego
dixi ei. Dn̄e artem hanc ego non habeo: nec la
pidarius sum. nec possum intellegere quicquam.
& ait mihi. Non uides istos lapides ualde rotū
dos esse: quos si uoluero redigere quadratos: mul
tum ex eis recidendum est: & necesse est aliquos
ex eis in structuram poni. & dixi ei. dn̄e si neces
se est hoc fieri: quid non eligis si quos uis & in
structura maximos & splendidos aptes: & mox
deformauit aliquantos: quos sublatos uirgines
ille in exterioribus partibus structure posuerunt

& caeteri in eodem campo unde fuerant subla
ti . non abiecti sed repositi sunt . Quoniam adhuc
modicum deest ad structuram turris . forsitan
enim placet dno huius turris : & hos lapides in e
adem structura aptari iubebit : qm splendidi
sunt nimis . Et ecce mulieres duodecim ualde spe
ciosissimae . nigra ueste uestitae & abhumeris cin
ctae . & capillis solutis . Haec uisae sunt mihi silua
ticae esse . & iussit eis pastor ille tollere lapides illos
qui de structura abiecti erant : & referre in mon
tes unde fuerant allati . Illae autem cum hilarita
te tulerunt : & reportauerunt eos ibi unde eiec
ti erant . Verum cum essent omnes lapides sublati
nec aliquis lapis circa turrem relictus esset ait
mihi . Circumeamus turrem & uideamus ne
aliqd desit illi . Et cum coepisset circuire eam
uidit illam decenter aedificatam : & ualde hi
laris esse coepit . Ita enim eleganter erat aedifica
ta ut ex uno lapide speraretur esse structa . commis
sura enim uel iunctura nulla apparebat : sed ex

sed expetra illa turris nobis uidebatur esse culta
& erat quasi menolitha. Vnde ego circumiens cū
eo hilaris eram talia dona uidens: & ait mihi pas
stor ille. Vade & adfers calcem & testam minutā:
ut lapidum illorum qui sublati erant de structu
ram formam repleam. Nam & ea quę circa turrē
sunt omnia: aequari debent; & feci ego sicut ius
sit mihi: & id quod iusserat adtuli ad eum & ait
mihi. Presto esto cito opus hoc efficitur. Impleuī
ergo formas lapidum illoꝝ qui de structura erāt
ablati. Iussitq; eundem locum scopari: & in cir
cuitu eiusdem turris commundari. Tunc uirgi
nes illae acceptis scopis munditias fecerunt: to
tumq; stercus sustulerunt & aquam sparserunt.
Quo facto locus ille euasit hilaris: & decori fuit
eidē turri. Tunc ait mihi. Omnia commanda
ta sunt: si uenerit dn̄s: ut consideret hanc tur
rem: non habebit de nobis queri. Hec cum dixis
set uolebat a me ire. Ego autem adp̄hensa pera ei
rogaui eum per dominum ut m̄ omnia quae

ostenderat exsolueret. Ille autem dixit mihi. Pu
sillum habeo occupationis: & omnia tibi exsoluam:
sed expecta me hic cum uenio: & ego illi dixi: do
mine quid hic facturus sum solus. Nam illae uir
gines omnes tecum sunt. Ego ergo rogaui illum
ut me ipse illis traderet. Ille autem uocauit eas: &
dixit illis. Comendo uobis hunc dum uenio: & mox
discessit. Remansi igitur cum illis uirginibus. Illae
autem mihi hilares satis & affabiles erant. Precipu
ae tamen illae quatuor quae erant dignitosissimae
& coeperunt ad me ita dicere. Ille pastor huc ho
die uenturus non est: & ego dixi. Quid ergo fa
ciam? & illae mihi dixerunt. Usq; in uesperum
expecta eum. si uenerit utiq; loquetur tecum. Quod
si non uenerit manebis nobiscum dum uenerit.

Et ego dixi eis. Expectabo eum usq; in uesperum: quod
si non uenerit domum ibo & reuertar mane. Illae
autem uirgines responderunt mihi. Nobis adsi
gnatus es non potes discede a nobis: & ego dixi. Ubi
ergo manebo? & ille dixerunt: nobiscum dormies

sed sicut frater: non ut ut maritus. f̄r̄ enim uir
es amodo tecum mansure sumus. ualde enim te
diligimus: Ego autem erubescebam cum illis ma
nere. Illa uero que ex his prima uidebatur ēē
amplectitur me oscularique coepit. Caetere quoque
cum uidissent me amplexatum ab illa & ipse coe
perunt me osculari: & ducere me circa turrē
& ludere mecum. Ego uero quasi iuuenior f̄c̄us
etiam ipse ludebam. Quaedam enim ducebant
còros quedam cantabant. Ego uero silentium cū
eis circa turrem ambulabam. hilaris autem erā
cum illis. Et postq̄ uespa esse coepit: ire domum
uolebam. Ille autem uirgines non dimiserunt
sed detinuerunt me: & ego mansi cum illis illa
nocte ad turrem. Strauerunt autem in terra tu
nicas lineas sua: & me in medio conlocauerut.
Nihil aliud autem faciebant nisi orabant. Vnde
& ego nōminus quam ille sine intermissione cū
illis orabam. gaudebant autem & illae quod sic
& ego orabam. Denique cum mansissem cum illis &

pastor ille hora secunda uenit. & ait ad uirgines
illas. Nunquid iniuriam illi fecistis? & ille dixerat.
Interroga ipsum. ego autem respondi. Voluptatem per
coepi domine: quod mansi cum ipsis. & ille dixit
mihi. Quid cenasti? & ego dixi. Cenaui domine
uerba domini tota nocte. & ille dixit. bene te ac
ceperunt? & ego dixi etiam domine. & ait mihi.
Ecce nunc quid uis? audire primum. & ego dixi si
cuti ab initio: mihi ostendisti domine. sic rogo te
domine: ut quomodo te rogauero: sic enunties mihi.
quemadmodum uis sic tibi exsoluam. nec quicquam
te celabo. & ego dixi. Primo omnium domine hoc mihi
demonstra. de petra & de porta. & dixit mihi. Petra
& porta filius dei est. Et ego dixi. quemadmodum
domine? Nam petra uetus est. porta autem noua. Ille
autem dixit mihi. Intellege insipiens. Filius qui
dem dei antiquior est totius creaturę dei ita ut in con
silio fuerit patri suo in constituenda tota creatu
ra que est in ipso. & ego dixi. domine porta hęc qua
re noua est? Ille autem dixit mihi. Quoniam in

consumatione nouissimi diei apparebit: ut qui sūt
accepturi salutem peream intrent inregnum dei: &
postea coepit dicere mihi. Vidisti lapides illos qui
per portam ierunt: & redierunt iterum inturris
structuram: & eos qui non redierunt: sed rursus
in locum suum abiecti sunt. Et ego dixi: uidi dn̄e
& ille dixit. Ideoq; sic in regno dei nemo intrat
nisi acceperit nomen filij dei. & adiecit: sic est ingr̄.
sicut qui inurbem aliquam ire uoluerit: & illa cin
cta sit muro: & non habeat nisi unam tantummo
do portam: numquid potest aliquis intrare eam
nisi p portam eius. Et ego dixi ei. Dn̄e quomodo
autem aliter fieri potest: & ait mihi. Utiq; quo
modo aliter non potest aliquis intrare inciuita
te illa nisi per portam eius: ita nec in regno dei po
test homo aliter intrare: nisi per nomen filij eius
qui est ei carus: & ait mihi. Vidisti illam turbā
quae aedificabatur turrē. Vidi inquam domine.
& ait mihi. Illi omnes nuntij sunt illius digniosi.
Ipsis ergo uelut murus cinctus est dominus porta

uero filius dei est: cui portae unus est introitus ad dominum. Ergo nemo aliter intrat nisi per filium eius & iterum dixit mihi. Vidisti illos sex uiros: & in medio eorum honestum atque magnum uirum: qui circa turrem ambulauit: & lapides structure reprobauit.
Vidi unquam domine. & ait mihi. Ille uir honestus filius dei est. & illi sex honesti nuntii sunt dextra leuaque eum continentes. Nam & ex istis dignitosis nuntiis: nemo intrat ad deum pre me eius nisi per filium. quicum ergo nomen eius non acceperit non intrat in regnum dei: & dixi ei domine turris haec quid est? & ait mihi: turris haec ecclesia est: & dixi ei.
Domine uirgines hae quae sunt? & dixit: sancti spiritus sunt: non aliter homo in regno dei potest inueniri: nisi has uirgines cum sua ueste induerint. Si enim solum nomen acceperit. habitum autem ab istis non acceperit: nihil proderit. He autem uirgines: potestates sunt filii dei: si ergo nomen quidem eius geras: uirtutem autem ac potentiam eius: non feres: frustra nomen eius feres. Et iterum dixit mihi. Vidisti la

uero filius dei est: cui portae unus est introitus ad
dominum. Ergo nemo aliter intrat nisi per filium
eius & iterum dixit mihi. Vidisti illos sex uiros: & in
medio eorum honestum atque magnum uirum: qui circa
turrem ambulauit: & lapides structure reprobauit.
Vidi unquam domine. & ait mihi. Ille uir honestus
filius dei est. & illi sex honesti nuntij sunt dextra
leuaque eum continentes. Nam & ex istis dignitosis
nuntijs: nemo intrat ad deum prem eius nisi per filium:
quicum ergo nomen eius non acceperit non intrat
in regnum dei: & dixi ei domine turris haec quid
est: & ait mihi: turris haec ecclesia est: & dixi ei.
Domine uirgines hae quae sunt: & dixit sancti spiritus sunt:
non aliter homo in regno dei potest inueniri: nisi
has uirgines cum sua ueste induerint. Si enim so
lum nomen acceperit. habitum autem ab istis non
acceperit: nihil proderit. He autem uirgines: potes
tates sunt filij dei. Si ergo nomen quidem eius geras:
uirtutem autem ac potentiam eius: non feres. frustra
nomen eius feres. Et iterum dixit mihi. Vidisti la

pides illos qui sunt abiecti: Et ego dixi uidi: & att

m. Illi quidem nomen dei tulerunt: uestem autē

harum non induerunt. Dico ei: dn̄e dic mihi. quę

est uestis illarum? & ille ait mihi. Quicumq; no

men filij portat dei portat. Harum quoq; noīa

portare debent. quia & ipē filius dei. harum no

mīa portat. Quoscumq; igitur uidisti lapides

in turris structura processisse traditos p manus

harum uirginum & mansisse in eadem structura.

harum sunt potestate uestiti. ideoq; uidi totā

turrem: monolitham cum petra nsfactam. Sic quoq;

& illi qui per filium eius credunt dn̄o induti hōs

spiritus erant in uno spiritu: & in unum corpus.

& unus color uestium eoꝝ. Quia & isti qui tule

runt noīa uirginum sic erunt. & ego iterum

interrogaui illum. Qui sunt illi lapides qui p

portam uel per manus uirginum translati in

structura turris postea reiecti sunt? Quare rep

bati sunt dn̄e? Ille autem dixit mi. Quia curę

tibi est omnia diligenter inquirere: audi & de

istis lapidibus qui abiecti sunt. Illi quidem omnē
nomen filij dei acceperunt: sed & potestate uir
ginem harum acceperunt: & his spiritibus
acceptis confirmati sunt: & erunt cum seruis di.
& erat eorum unum corpus atq; unus spiritus.
quod idem sentiebant: & aequitatem pariter ex
cebant. Post aliquantum autem temporis persua
sunt a mulieribus quas uidisti nigra ueste uesti
tas: nudatis humeris: & capillis solutis & speciae
formonsas: quas cum uidissent concupierunt: &
induti sunt potentiam illarum: & harum uirgi
num potentiam abiecerunt. Ipsi sunt ergo qui ab
iecti sunt a domo dei: & traditi sunt mulierib;
illis. Alij autem qui non sunt corrupti pulchri
tudine eaꝝ. in domo dei remanserunt. & ait mi.
Ecce habes & horum lapidum qui abiecti sunt
exsolutionem. Et ego dixi. Quid ergo domine
isti homines si egerint poenitentiam: & abiceret
cupidinem mulierum illaꝝ: & redierint ad
has uirgines & induerint poenitentiam earū

dem uirginum: si non fuerint in opera mulierum il
larum morati non intrabunt in domum dei. Et ait m.
I ntrabunt si abiecerint omnia opera mulierum illa
rum: et istarum uirginum resumpserint penitentiã
et in operibus ipsarum ambulauerint. Nam ideo i
termissio facta est struende turris: ut si aegerint
poenitentiam adiciantur in ipsius structuram tur
ris. Si autem non egerint poenitentiam: alij in lo
co illorum in structura ibunt: et illi in aeternum abiec
ti erunt. Ad singula haec gratias egi deo: quod in
omnes in quos inuocatum est nomen eius: motus
miam suam profuderit: et ad nos qui deliquim̃
mi eum nuntium poenitentiae miserit: et renoua
uerit spũs nostros: nosq: iam defectos: neq: spem
salutis habentes recreauit redissq & grando nobis
uitam. Nunc ergo dñe demonstra mihi quare non
haec turris in terra edificata est. sed supra petra et
supra porta. Et ait mihi. Quare insipiens es et sine
intellectu. Et dixi ei: necesse habeo dñe omnia te
interrogare: quia nihil omnino intellegẽ possum

. oĩa enim.

omnia enim magna & preclara sunt: & hominib;
difficillima ad intellectum: & dixit mihi. Audi no
men filij dei magnum & inmensum est: & totu;
mundum ipse est qui sustinet. Si ergo omnis crea
tura dei per filium sustinetur: quid putas eos quo
cati sunt ab illo: nomen enim eius ferunt: & in p
ceptis eius ambulant. Vides inquit quomodo sus
stinet eos: qui ex totis p cordijs nomen eius portant.
Ipse autem fundamentum est eo; & libenter eos
sustinet: qm & ipsi non erubescunt nomen eius fer
re: sed libenter illud ferunt: & dixi ei: monstra m
domine nomina uirginum ha; uel illa; mulie;
quae nigra ueste uestitae sunt: & dixit m. Audi
noma harum uirginum que sunt potentiores qq;
stant inangulis portae. haec sunt nomina earum.
prima: fides: secunda. abstinentia. tertia patien
tia. quarta magnaminitas. Ille autem aliae q
iuxta ipsas sunt his nominibus uocantur. simpli
citas: innocentia: concordia: caritas. castitas: hila
ritas: ueritas & prudentia. Quicumq; ergo por

portat haec nomina & nomen filij dei in regnum
dei poterit intrare. Audi nunc inquit & mu
lierum illarum nomina quae nigram uestem
habent. Hae sunt quattuor potentiores quarum
prima perfidia secunda intemperantia tertia
incredulitas quarta dulcedo saeculi & sequentes
illarum ita uocantur moestitia nequitia libido ira
cundia mendacium stultitia detractio & odium.
H os spiritus qui portat dei seruus regnum quidem
dei uidebit sed non poterit intrare in illud. &
dixi ei. domine illi lapides qui de profundo in structuram
turris sunt aptati qui sunt? & dixit mihi. Illi
primi decem qui in fundamentis sunt collocati
primae scripturae genesi sunt. Illi autem se
quentes uiginti & quinque secundum seculum
& iustorum uirorum. Illi autem XXXV prophetae
domini ac ministri. XL uero apostoli doctoresque hi
sunt predicatoresque filij dei. & dixi illi. domine quare
ergo etiam istos lapides uirgines illae in structu
ram turris porrexerunt & per portam eos trans

tulerunt. & dixit mihi. Illi sunt primi qui spiritus
harum uirginum portauerunt: & sic ab inui
cem omnino non recesserunt: ut nec spiritus ab ip
sis hominibus neque ab spiritibus ipsi homines re
cederent: sed permanserunt isti spiritus cum illis
usque ad quietem illorum. nisi autem hos spiritus
secum habuissent: non fuissent digni ad structuram
huius turris. Dico illi iterum. Domine etiam nunc
demonstra: & ait mihi. Quid queris. & dixi ei
domine quare qui de profundo ascenderunt po
siti sunt in structuram turris. & ait mihi. Quia
iam pridem portauerunt spiritus istos. ideo neces
se habebant per aquam ascendere ut reuiuifi
ant & reuiuiscant. non poterant enim aliter
in regnum dei introire: nisi mortalitatem primae
uitae suae deposuissent. Acceperant ergo & isti
qui quieuerunt signum filij dei: & intrauerunt
in regnum dei. Antequam enim portet homo
nomen filij dei mortuus est. Cum accipit hoc
sigillum: deponit mortalitatem & sumet uitam

Sigillum autem aque: in aqua ergo descendunt mor
tui & uiui ascendunt. Nam & illis predicatum
est hoc sigillum: ipsi quoque usi sunt illum ut intra
rent in regno dei: & dixi illi. Dne quare ergo &
illi quadraginta lapides cum haec sigillo de profun
do cum illis ascenderunt: & ait mihi. Isti sunt apo
stoli doctores qui predicauerunt nomen filij dei qui
ascendentes in uirtute: & fide filij dei: qui obierant
& predicauerant: & ipsis quadraginta dederunt ill
hoc sigillum: uide & ipsi apostoli descenderunt
cum illis in aqua: & iterum ascenderunt soluti. uiui
descenderunt. Et qui fuerant ante defuncti solu
ti sunt: mortui enim descenderunt: & uiui ascen
derunt: propter hoc uitam receperunt & cogno
uerunt nomen filij dei: ideoque & cum eis in turr
em ascenderunt: & conuenerunt in structuram
turris: non enim circumcisi sunt quia sicut erant
integri aedificati sunt: quoniam in equitate fuerunt:
& in magna castitate quieuerunt. solummodo autem
sigillum non habuerunt. habes & horum ex solutione

& dixi illi domine nunc & demonstrabis in demō
stra: quare alia & alia figura: & varia habebāt.
& dixit mihi. Audi et debis. Duodecim montes
quos uides uides duodecim sunt gentes quę to
tum optinent orbem: predicatus est ergo ī his
p apostolos filius dei. & dixi ei. Dn̄e quare uarij
sunt aut alia & alia figura: demonstra m̄. Au
di inquit. Hae duodecim gentes quae totum pos
sident orbem: duodecim sunt nationes. uarij st̄
autem intellectu: & sicut memoratos montes ui
disti varios: tales sunt & horum gentium intel
lectus atq; sensus. Demonstrabo autem tibi uniuś
cuiusq; actus: & dixi ei. Dn̄e p̄mo hoc mihi demō
stra: cur si sint tam uarij hij montes quando in structu
tura positi turris huius lapides eorum quomodo
uno colore sunt fc̄i & splendidi non minus quā
hi lapides qui ascenderunt de profundo: & dixit
mihi. Quoniam uniuersę nationes quae sub cae
lo erant: cum audissent crediderunt in noīe filij
dei. acceptoq; eius sigillo: unam omnes pruden

tiam: unumq; sensum receperunt: & fides eorum
atq; caritas erat. spusq; uirginum harum cum eius
nomine induebantur. Ideoq; & structura tur
ris ut sol in uno colore erat. Postquam aut conuene
runt in unum & unum corpus esse cepit. Quidam
ex eis semetipsos maculauerunt. & expulsi sunt
de genere iustorum. & iterum facti sunt multo de
teriores quam ante fuerant: & dixi ei: domine
quare deteriores facti sunt qui cognouerunt deum?
Et ait mihi. Is qui non cognouit deum si nequiter ui
uit. manet ei nequitiae suae poena. At his qui co
gnouit deum. iam non debet agere nequiter
sed bonitatem exercere. Si igitur ille qui bonita
tem sequi debet nequiter fecerit: non ipse tibi
magis uidebitur peius nequiter agere quam ille qui
ignorat deum? ideoq; illi qui non cognouerunt
deum: & nequiter agunt morti sunt destinati.
Qui autem cognouerunt deum. & opera eius & mi
rabilia uiderunt. & nequiter uiuunt. dupli ci
ter punientur: & in eternum morientur. Sic

igitur purificatur ecclesia dei quomodo uidisti la
pides erectos traditos spiritibus pnitiosis. & ipsi ei
abicientur. Eorum autem qui purificati pmanserit.
E rit unum corpus: quomodo & turris illa facta ē
ex uno lapide post e aquam purificata est: sic erit
ecclia dei cum purificata fuerit. abiectis ex ea mal
atq: fictis & maleopinantibus dubijsq: & qnicūq:
nequiter gesserunt. & ipsi uarijs generib; eicient.
& erit ecclesia dei unum corpus & unus sensus
una fides & una caritas: & tunc filius dei letabr
in illa: & percipi& uoluptatē ex recepto puro pplō
suo. Magne inquam dnē & honeste cuncta se habēt.
N unc mihi demonstra domine: & uniuscuiusq; pe
nitentiam & actus: & omnis anima sperans fideles
q: in deum auditis his miretur. & honorem & glo
riam illam magnam & admirabilem: sed & nom
eius glōsum. Audi nunc ergo & uarietatem mō
tium hoꝝ & duodecim gentium. De primo monte
nigro qui crediderunt tales sunt. Transfugae
blasfemi & proditores. seruoꝝ dei. ipsis nō poeni

tentia sed mors est: ideoq: & nigri sunt quia gen̄
eoꝝ scelestum est. De secundo uero monte taridum
tales sunt qui crediderunt ficti doctores nequitie: &
prioribus similes sunt non habentes in se fructum.
aequitatis: & sicut mons eoꝝ sterilis & sine fructu
est. ita & huiusmodi homines habent quidem no
men. fide uero inanes sunt: neq: ullus in illis fruc
tus ueritatis est. Istis ergo data est poenitentiam si
cito eam fuerint secuti: si autem tardauerint cum
illis primis erit mors eoꝝ: & dixi ei: dn̄e quare isti
quidem data est penitentiam prioribus autem n̄ ē
data: poene enim dn̄e similes sunt actus eoꝝ. Ideo
inquit istis poenitentia posita est: quia nihil nefā
di in dn̄m suum loquuti sunt: neq: proditores seruoꝝ
dei fuerunt: sed propter quandam accipiendi cupi
ditatem fefellerunt homines docendo secundum de
sideria singuloꝝ peccantium qui & dabant eius rei
poenam. Ideo istis posita est poenitentia: eo quod
non fuerunt: detractores domini neq: proditores
seruoꝝ eius. De tertio uero monte: qui tribulis:

spinasq: habebat. Illi sunt qui locupletes credide
runt: & quidam eorum plurimis negotijs se obliga
uerunt. Tribuli enim homines locupletes sunt. spi
nae autem illi qui multis negotiis sunt obligati.
Hij ergo qui plurimis uarijsq: rebus implicati sunt.
non se adiungunt dei seruis. sed auocantur in his
negotijs a quibus suffocantur. locupletes autem
duri sunt: & ne aliquid poscantur ad conuersatio
nem seruorum dei: metuent accedere. Ipsi enim
difficile in regnum dei intrabunt. Sicut enim sup
tribulos: excalciatus difficile ambulat. sic & hu
ius modi homines difficile ita ambulant: ut ad
regnum dei perueniant. Sed tamen etiam his omnibus
uelox regressio ad poenitentiam posita est: ut quod
prioribus temporibus: non sunt operati: nunc recur
ant: dies suos: & operam bonam faciant. Isti enim
si egerint poenitentiam & fecerunt operam bonita
tis: uiuent deo. Si autem permanserint in actu su
o: tradentur mulieribus illis quae eos ad mortem
deducent. De quarto uero monte: qui habet plu

rimas herbas: quarum superior pars erat uiridis ad
ipsas uero radices arida quedam etiam a sole aresce
bant. Tales sunt qui crediderunt ex quibus qui
dam dubij sunt. Alij in labris dominum non in pre
cordijs perferentes. Ideoq; arida sunt fundamenta
eorum: & uim non habentia. uerba autem eorum tantummodo
uiuunt. opera uero eorum mortua sunt: hi ergo nec
mortui sunt: nec uiui: similesq; sunt dubijs. Du
bij enim nec uirides sunt nec aridi: idest nec ui
ui nec mortui: sicut illae herbe sole uiso: exarue
runt. Ita & dubij cum audierint incommodi a
liquid metuentes redeunt ad simulachra: & rur
sus erubescent domini ferre nomen. Hi ergo nec uiui
nec mortui sunt. hi quoq; possunt uiuere si cito e
gerint poenitentiam. Sin uero iam tradentur mu
lieribus illis quia auferunt uitam ipsorum. De quinto
uero monte aspero uiridesq; herbas habentem.
huiusmodi sunt qui crediderunt: fideles quidem
sed difficile discentes. audaces enim sunt ac sibi
placentes uideri uolunt cuncta scire: nihil autem

omnino scient. propter hanc ergo audaciam ipsorum
sensus discessit ab ipsis. & intrauit in eos insipien
tia fatua. Laudantes semetipsos uelut prudentes.
& uolunt se esse magistri cum sint stulti. & propter
stultitiam suam multi sunt ex eis exinaniti idest
se magnificant. magnum enim daemonium est
audacia & confidentia uanus. & multi ex eis abiec
ti sunt. Quidam uero agnito errore suo egerunt
poenitentiam & subiecerunt se abentibus pruden
tiam. Sed & ceteris horum similibus proposita est
poenitentia. nec enim mali fuerunt sed stulti po
tius & insipientes. Hi ergo si egerint poenitenti
am poterunt deo uiuere. Quod si non egerint pe
nitentiam. habitabunt cum mulieribus illis. que
nequitiam exercent in eis. De sexto uero monte qui
habet scissuras magnas & pusillas. & in scissuris
herbas aridas huiusmodi sunt qui crediderunt
contra se habentes. & a detractionibus suis marci
di sunt in fide. sed poenitentiam egerunt ex his
multi. & ceteri poenitebunt quando audierint mea

mandata : minime autem sunt eorum detractiones
& cito penitebuntur : scissuras minores habent hui
modi sunt : qui crediderunt & interse iurgia habent .
& propter querelas suas infide langunt : sed multi
exeis egerunt poenitentiam auditis his mandatis
meis . Querele enim eorum sunt pusillae : & cito aget
poenitentiam . Illi autem qui maiores habent sciss
suras . hi perseuerant indetractionibus suis : & iura
sua interse pertinaces sunt . hi ergo aturre reiecti sunt .
& abeius structura reprobati sunt : & difficile uiuent
deo . deus enim dominusque noster dominator omnium qui
habet potestatem uniuerse creaturae suae : non me
mor est offensa eorum qui peccata sua confitentur : sed
propitiatur : & adhuc propitius eis fiet . Homo autem
cum sit mortalis plenusque delictis pertinacie homini
irascitur . tanquam uel conseruare eum possit uel perdere .
Vobis autem quicumque tale propositum habetis : dico
ego nuntius poenitentiae : deponite illud & agite
poenitentiam . & dominus remediabit priora delicta uestra
si ab hoc proposito iracundie uos purificaueritis .

sin minus ab ipso ad mortem trademini. De septimo
autem monte in quo uirides hilaresq; erant haerbe
totusq; mons fertilis erat: & omne genus pecudū
uolucresq; caeli carpebant pabulum eius. Quantoq;
illi carpebant tanto laetiores haerbe crescebant. hui⁹
modi sunt qui crediderunt. simplices boniq; semp
nullasq; habentes inter se dissentiones: sed cōletan
tes semp dei seruis induti sunt spm̄ scūm uirginū
harum sempq; ad misericordiam hominum promp
ti: & de laboribus suis omni homini sine impꝓio
sine dubitatione tribuentes. Dn̄s igitur cum uidis
ss& simplicitatem eoꝝ & omnem infantilem in
nocentiam ipsoꝝ. Auxit eos in laboribus manuu;
suaꝝ deditq; eis in omni ope grām. Ego autem nū
tius poenitentiae hortor uos qui tales estis: pmane
te in eo ut non eradicetur semen uestrū in aeternū:
dn̄s enim uos probauit: & scripsit in numerū nr̄;
semenq; uestrum omne habitabit cum filio dei: et
eīm de spū eius omnes estis. De octauo autē monte
ubi erant fontes multi: ex quibus adaquabatur

omnis dei creatura. tales sunt qui crediderunt
apostoli & magistri: qui predicauerunt filium
dei per totum orbem: & docuerunt caste et pure ser
monem dñi: nec quicquam minimum in desiderio
malum gustauerunt: sed semp cum ueritate et
aequitate ambulantes sicut spm scm acceperunt.
talium ergo traditio cum angelis erit. De nono uero
monte deserto: ac serpentes habente pernitiosos
hominibus: tales sunt qui crediderunt qui ma
culas habent mali ministerii: male gerentes mi
nisterium: diripientes bona uiduarum: etiam pu
pillorum in se transferentes qui si in ea cupiditate
permanserint morientur nec ulla eis spes erit
uitae. Quod si se corrigentes caste consumauerit
ministerium: poterunt uiuere deo. Qui uero sca
bri reperti sunt. Hi sunt qui dñm negauerunt
nec ad deum respexerunt: sed siluatici atq; deser
ti euaserunt: non adplicantes se ad dei seruos.
sed sibi soli uiuentes uitam suam pdunt. Sicut
enim uitis derelicta in saepem nullā culturam

habens deperit ac suffocatur ab herbis: et per tempora
agrestis euadit: desinitque domino suo utilis esse. Sic
et huiusmodi homines de semetipsis disponenti
bus fiunt agrestes atque ferę effecti: inutiles domino
suo erunt. His ergo ita demum datur poeniten
tia: si non inuenti fuerint ex totis precordiis
dominum negasse. Quod si aliquis ex totis precor
diis inuentus fuerit negasse: nescio si poterit
uiuere: et hoc non ita dico ut aliquis cum ne
gauerit accipiat poenitentiam. Impossibile est
enim ut qui dominum suum inficiati fuerint
accipiant salutem. Nam illis putatur posita
esse poenitentia qui olim negauerunt. Si quis ergo
acturus est poenitentiam adcelerare debet an
quam peragatur edificatio turris: sin minus ab
mulieribus ad mulieribus illis productus ad mor
tem. Illi enim insidiosi sunt serpentes quos in
eo monte uidisti: sicut enim uenenum mortife
rum: ita uerba eorum sunt: et homines perdunt.
hi ergo inutiles sunt in fide propter hoc genus uitę

Aliqui uero eorum acta poenitentia adsequuti sunt salutem: sed & ceteri huiusmodi: si aegerint poenitentiam poterunt conseruari. sin minus cum mulieribus illis quarum uim possident morientur.

De decimo uero monte in quo arbores erant tegentes pecora: tales sunt quidam qui crediderunt: episcopi hospitales qui semper libenter in domos suas receperunt dei seruos: & sine aliqua fraude semper inopes uiduasque ministerio suo cum perseuerantia protexerunt: castamque conuersationem perpetuo habuerunt. hi tales omnes protegentur a deo & locum habent inter nuntios: si perseuerauerint usque in finem seruientes deo. Et ecce locus eorum cum angelis dei est. De undecimo uero monte in quo erant arbores: aliis atque aliis fluctibus plene.

Tales sunt qui crediderunt qui propter nomen domini passi sunt animoque prompto & ex totis precordiis animas suas tradiderunt: & ego interrogaui eum dicens. Quare domine omnes quidem arbores fructum habent: pulchriores uero quidam

arbores

arbores fructum habent: pulchriores uero quaedā arbores sunt. & dix mihi. Omnes qui propter nomen dn̄i passi sunt. gloriosi sunt apud deum: & omnium horum pecc̄a remissa sunt quia passi s̄t propter nomen filij dei. Et iterum interrogaui eum. Quare autem fructus eo⁊ uarij sunt qdā autem excellentes: & ait mihi. Quicumq; pducti ad potestatem: interrogatiq;: non negauerūt: sed prompto animo passi sunt. hi gratiores s̄t apud deum: & excellunt fructus eorum. quicumq; uero timidi dubijq; fuerunt: & deliberauerunt in precordijs suis utrum negarent an confiterentur: et passi sunt: fructus eorum minores sunt: quoniam hec cognita sunt in pcordijs ipso⁊: mala enim est eiusmodi cogitatio: ita ut seruus qui inficiatur dominum suum.

Videte ergo uos quicumq; eiusmodi cogitationes habetis ne eadem mens permaneat in uobis & deo moriamini: uos autem quicumq; passuri estis propter nomen domini: deum honorare te

betis: quod uos dignos habeat dominus: ut nomen hoc feratis. Omnia enim peccata u(est)ra remediabuntur: & non felices uos putatis si aliq(ui)d de uobis passus fuerit: sed adhuc existimatis uos opus magnum facere. Ecce uitam uob(is) d(omi)n(u)s donat: & non intellegetis: delicta enim u(est)ra uos grauauerunt. Nam nisi passi essetis propter nomen eius propter pecc(at)a u(est)ra mortui essetis domino. haec igitur dico uobis qui dubitatis de confessione: uel inficiatione confitemini uos habere dominum: ne si negaueritis tradamini in uincula. Si enim gentes seruos suos qui dominum suum negauerint puniu(n)t quid putatis dominum uobis esse fac(tu)r(um) qui uniuersorum hab& potestatem. Remouete ergo a corde uestro has disputationes: ut in p(er)petuum uiuatis deo. De duodecimo uero candido monte: tales sunt qui crediderunt sic(ut) parui infantes quibus nulla malitia ascendit in corde: nec scierunt que sit nequitia: sed

sed semper in sinceritate manserunt. Illi ergo sine
dubitatione habitant in regno dei quia in nulla
re domini mandata maculauerunt. sed cum sin
ceritate manserunt. In eodem ergo cursu qui
cumq; pseuerauertis. eritis ut infantes hono
rationes apud deum illis qui primi habentur. fe
lices ergo uos quicumq; a uobis malitiam remoue
ritis. & si indueretis innocentiam primi omni
um uiuetis deo. Et postq̄ explicauit omnes mon
tium exsolutiones. dico ei. domine expone m
nunc. & de lapidibus illis. qui de structura tur
ris sublati sunt. & reprobati. & de rotundis la
pidibus qui in structura adiecti sunt. & de illis
qui adhuc rotundi remanserunt. Audi inquit
& de his. Omnes illi lapides qui de campo subla
ti sunt. & in structuram turris positi sunt. p̄mis
qui reprobati erant. Radices sunt illius candi
di montis. quia quicumq; ex eo monte credide
runt omnes boni inuenti sunt. Ideo autem iu
sit dominus turris eos qui essent de radicibus

illius montis in structuram turris conlocari. Sic
enim quia si in ipsa edificationes positi essent: per
manerent splendidi: nec ullum ex eis nigricatur.
Nam si de ceteris montibus adiecissę in structura;
turris: necesse habuissę rursus uisitare eam & pur
gare illam. Hi autem omnes qui crediderunt: cre
dituriq: sunt: candidi inuenti sunt: ex corde enim
credunt. Felix hoc genus: quia innocuum est. Au
di inquit & de illis rotundis splendidisq: lapidi
bus: & hi omnes de candido monte sunt. Audi
uero quare rotundi sunt reperti: quia diuitiae
eos sue: pusillum obturbauerunt: non autem re
cesserunt a deo: nec ullum uerbum malum de ore
processit illorum: sed omnis aequitas & uirtus & ue
ritas. horum ergo mentem cum sciret dominus quod
boni nati essent: & possint boni esse: iussit opes
eorum circumcidi non in perpetuum tolli: ut de
reliquias de cetero possint aliquid boni facere
& uiuerent deo: eo quod de bono genere essent.
Ideo ergo pusillum circumcisi sunt & in structuram

turris positi sunt. Caeteri uero lapides rotundi qui
nondum apti erant ad structuram turris. nec dum
enim acceperant sigillum: & ideo repositi sunt in lo
cum suum quia ualde rotundi sunt. Oportet autem
circumcidi seculum illorum cum illis uanitatibus opum
suarum. & sic conuenient in dei regno: necesse est enim
eos intrare in regnum dei. genus enim hoc probauit
dominus: & hoc ergo genere non intercidet quisquam
et enim licet temptatus aliquis eorum ab iniquissimo
diabulo. aliquid deliquerit. cito recurrit ad domi
num suum. Ego nuntius poenitentiae felices uos
iudico quicumque estis innocui sicut infantes quia
pars uestra bona est. & honorata apud deum. omnibus
autem dico uobis qui hoc sigillum filij dei accepis
tis simplicitatem habete: neque offensorum sitis me
mores: neque in nequitia permaneatis. Deponite ergo
memoriam offensarum amaritudinum uestrarum.
& in uno spiritu efficiemini. Illas autem malas scis
suras remediate & tollite a uobis: ut si dominus
pecorum uenerit gaudeat si pecora sua integra inue

nerit. si enim aut aliqua pecora a pastoribus dis
sipata. aut ipsos pastores corruptos inuenerit do
minus: quid ei respondebitur? Numquid pas
tores dicturi sunt a pecoribus se esse uexatos?
quod nec creditur illis. quia incredibile est pa
torem aliquid pati posse a pecore. magis autē
punietur propter mendacium. Ego sum pastor.
oportet me de uobis altissimo reddere rationem.
Remediate uos dum adhuc turris edificatur.
dns habitat in his uiris qui pacem diligunt:
quoniam pacem amauit. A uiris autem iniquis
et seditiosis preditisq; nequitie recedite. et ha
bebitis dni spiritum sicut accepistis integrum.
Nam cum fulloni dederis uestimentum nouum.
utiq; uis eum integrum recipere. Si autem ful
lo scissum uestimentum tibi reddat: numquid
accipies illud? aut non potius irasceris et eū
conuitium persequeris? haec dicens ad eum.
Vestimentum tibi dedi integrum. quare scidisti
illud et inutile fecisti ita ut propter scissu

ram quam in eo fecisti in usu esse non possit. Non e
haec omnia dices fulloni de scissura quam inue
nisti in uestimento tuo. Unde si tu de uestimen
to tristis efficeris & rixaris quia non integrum
recipis. quid putas dnm esse facturum qui tibi
spiritum dedit integrum. & tu illud totum ita
inutile fecisti ut dno suo in usu esse non possit.
quia usus ipsius spiritus a te inutilis esse cep.
& corruptus. & ideo dns ob hoc tuum factum tra
det te morti. Omnes enim tales puniet dns qs
inuenerit in memoria debitorum esse. Non autem
debet clementia eius sperni. sed potius in delic
tis uestris magnanimitas eius honorificari.
Neq enim ipse repetens clementiam suam ut nos
est sed ad utilitatem uestram haec omnia quae
supra scripta sunt seruanda mandat ut iam
agatis poenitentiam. Ego pastor nuntius poe
nitentiae uobis dei seruis ostendi et loquutus
sum. & dico si audieritis uerba mea & credi
deritis illis ambulaueritis in illis & de cetero

correxeritis uias uestras uiuere poteritis. Si aūt permanseritis in malitia offensarum memoria nullus ex huiusmodi uiuet deo. Quia haec omnia uerba predicata sunt a uobis: et iterum dicit mihi. oīa me interrogasti? et ego respondi. Ita est domine. Quare inquit me q̄ non interrogasti de forma lapidum illorum qui in structuram ierunt quos repleuimus? Et ego dixi. Oblitus sum domine. Audi inquit et de illis. Hi sunt qui nunc audierunt mandata mea: et ex totis precordiis egerunt poenitentiam: et uidit dn̄s poenitentiam eorum bonā et puram esse: et posse in ea poenitentia eos permanere: iussit priorum eorum peccata deleri: et ita deleta sunt: et aequata ne apparerent postea. AMEN

POSTQUAM scripsi librum hunc: uenit in domum in qua eram nuntius ille qui tradiderat me pastori: et sedit supra lectum quendam: adstititq; ei ad

destram ille pastor. Deinde uocauit me & haec me
cum locutus est uerba. Tradidi inquit te domumq;
tuam huic pastori ut ab eo protegi possis: & ego
dixi ei. Ita faciat dn̄e: & ille ait mihi. Si uis ergo
protegi ab omni uexatione & ab omni seuitia: suc
cessum autem habere in omni bono & in omni uirtu
te ueritatis in mandatis huius ingredere: in illis
quae iniunxi tibi. Custodienti enim tibi mandá
ta huius. subiectum erit tibi omne desiderium &
dulcedo huius seculi: successus uero bonus in om̄i
negotio te sequetur: modestiam & uenerationē
huius honora: & omnibus dic in magno honore
& gloria esse apud deum eum: & eum magne po
testatis habere licentiam: potensq; est in actu suo: p
totum orbem solo huic tradita est potestas poenitē
tiae. Aut tibi potens non esse uidetur quia forte uos
modestiam uerecundiamq; eius quam in uos habet
contemnitis. Dico ei Dn̄e ipsum interroga si ex quo in
domo mea est aliquid feci extra ordinem ut eum
offenderem: & ille dixit mihi. Et ego scio nihil

te extra ordinem fecisse neque esse facturum.
Ideo enim loquor tecum: ut perseueres: de te autem
bene hic apud me loquutus est: tu autem ceteris
hec uerba dic: ut et illi qui aegerint poeniten
tiam eadem sentiant que et tu. & hic apud me
bene loquatur: ego domino. & dixi ei. Domine
ego omni homini indico hanc magnificentiam
domini. Spero autem quia omnis quicumque au
dierit & prius peccauerit libenter agit poeni
tentiam uitam recepturus: & dixit mihi: perma
ne in hoc ministerio & consuma illud. Quicumque
autem mandata eius seruauerit habebit uitam:
& hic apud deum maximum honorem habebit.
Quicumque uero non seruauerit mandata eius
fugiunt a uita sua & hunc contemnunt. hic autem
apud deum suum honorem suum. Quicumque
ergo contemnempt eum et non seruant man
data eius: ipsi se morti tradunt. & unusquisque
eorum reus fit sanguinis sui. Tibi autem dico
ut seruias mandatis his: & habebis remedium

priorum peccatorum. Misi autem tibi etiam uir
gines has ut habitent tecum. uidi enim eas tibi
beniuolas esse. habes ergo & has in adiutorium
ut possis custodire mandata hec. Impossibile
est enim mandata custodire sine uirginibus is
tis. Video autem eas libenter tecum esse & ego
iniungam illis ut omnino a domo tua non disce
dant. tu tantummodo para domum tuam. In
domo enim munda libenter habitant. Munde
enim sunt atq: caste: industrieq: & cunctaς
habentem gratiam apud dominū. Si ergo ha
buerit domum tuam puram. tecum permane
bunt. sin autem in aliquo spurca fuerit domꝰ
tua protinus recedunt a domo tua. Hec enim
uirgines spurcitiam non amant. et ego dixi
dnē spo me placiturum eis ita in domo mea. li
benter & semp habeant. & sicut hic cui me tra
didisti nihil de me queritur ita neq: ille uir
gines aliquid de me querebuntur. Deinde ait
ad illum pastorem. Scio hunc mandata custo

dire: & uirgines has in habitationem mundam c̄
locaturum. Haec cum dixiss&: rursus eidem pastori
me tradidit: & uirgines illas uocauit: dixitq; ad
illas. Quoniam uideo uos libenter in domo huius
habitare: commendo eum uobis: domumq; eius: ut
a domo eius non discedatis. Vere autem uirgines
ille hec uerba libenter omnino audierunt. Ait aūt
mihi ille pastor. Viriliter in ministerio hoc conuer
sare: & omni homini indica magnificentiam dn̄i
habes gratiam in hoc ministerio: quicumq; ergo
in his mandatis ambulauerit uiuit & felix erit.
Quicumq; uero non intellexerit ea non uiuit: et erit
insensatus in uita sua: dic omnibus ut qui possunt
recte facere non cessent bonam op̄am exercere:
utile est illis dico autem omnem hominem dein
commodo omne eripi nam & his qui agit uitam
cotidianam in magno tormento & necessitate: &
huiusmodi aīām qui liberat: magnum sibi gau
diū adquirit. Qui enim eiusmodi incomodo ue
xatur sic cruciatur quomodo ille qui in uinclis

e. Multi enim huiusmodi uexationem non substi
nentes mortem sibi adsciscunt

angustiam eius & non redimet eum
magnum peccatum admittit: & fit reus sangui
nis eius. facite aliquid boni quicumq: accepistis
bonum adomino. Nolite tarde facere: ne consume
tur structura turris: & uos destructura reprobemini.
Iam alia turris non edificatur: propter uos autem i
termissio fc̄a est aedificationis eiusdem turris.
Nisi ergo festinaueritis facere recte: turris consu
mabitur. Et postq̄ hec locutus est surrexit a lecto
adprhensoq: illo pastore & uirginibus abiit dicens
m̄ iter se missurum pastorem & uirgines in domū
meam. & c̄ m ii.